

Про податок з доходів фізичних осіб

№ 889-IV, 22.05.2003, Закон, Верховна Рада України

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про податок з доходів фізичних осіб

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2003, N 37, ст.308)

(Із змінами, внесеними згідно із Законами

N 1344-IV від 27.11.2003, ВВР, 2004, N 17-18, ст.250

N 1594-IV від 04.03.2004, ВВР, 2004, N 25, ст.345

N 1801-IV від 17.06.2004, ВВР, 2004, N 43-44, ст.493

N 1780-IV від 15.06.2004, ВВР, 2004, N 37, ст.458

N 1781-IV від 15.06.2004, ВВР, 2004, N 37, ст.459

N 1958-IV від 01.07.2004, ВВР, 2004, N 52, ст.564

N 2273-IV від 21.12.2004, ВВР, 2005, N 6, ст.133

N 2285-IV від 23.12.2004, ВВР, 2005, N 7-8, ст.162

N 2420-IV від 03.02.2005, ВВР, 2005, N 13, ст.230

*N 2505-IV від 25.03.2005, ВВР, 2005, N 17, N 18-19,
ст.267*

N 2552-IV від 21.04.2005, ВВР, 2005, N 21, ст.302

N 2642-IV від 03.06.2005, ВВР, 2005, N 27, ст.363

N 2771-IV від 07.07.2005, ВВР, 2005, N 34, ст.441

*N 3235-IV від 20.12.2005, ВВР, 2006, N 9, N 10-11,
ст.96*

N 3201-IV від 15.12.2005, ВВР, 2006, N 13, ст.110

N 3378-IV від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.187

N 3424-IV від 09.02.2006, ВВР, 2006, N 26, ст.212

N 489-V від 19.12.2006, ВВР, 2007, N 7-8, ст.66

N 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, N 5-6, N 7-8, ст.78

- зміни діють по 31 грудня 2008 року)

(У тексті Закону слова "недержавне пенсійне страхування"

в усіх відмінках замінено словами "недержавне пенсійне

забезпечення" у відповідному відмінку згідно із Законом

N 1958-IV від 01.07.2004)

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

1.1. Додаткові блага - кошти, матеріальні чи нематеріальні цінності, послуги, інші види доходу, що виплачуються (надаються) платнику податку його працедавцем (самозайнятою особою), якщо такий дохід не є заробітною платою чи виплатою, відшкодуванням чи компенсацією за цивільно-правовими угодами, укладеними з таким платником податку (далі - інші виплати і винагороди).

Виплата (надання) платнику податку додаткових благ третьою особою від імені та/або за дорученням працедавця (самозайнятої особи) за її рахунок прирівнюється до надання таких додаткових благ таким працедавцем (самозайнятою особою).

Для цілей цього Закону під терміном "заробітна плата" розуміються також інші заохочувальні та компенсаційні виплати або інші виплати та винагороди, які виплачуються (надаються) платнику податку у зв'язку з відносинами трудового найму згідно із законом.

1.2. Дохід - сума будь-яких коштів, вартість матеріального і нематеріального майна, інших активів, що мають вартість, у тому числі цінних паперів або деривативів, одержаних платником податку у власність або нарахованих на його користь, чи набутих незаконним шляхом у випадках, визначених підпунктом 4.2.16 пункту 4.2 статті 4 цього Закону, протягом відповідного звітного податкового періоду з різних джерел як на території України, так і за її межами.

З метою оподаткування до доходів платника податку також включаються:

звичайна вартість майна, яке передається платником податку за довіреністю іншій особі, якщо умови такої довіреності передбачають право такої іншої особи продати таке майно або відчужити його в інший спосіб, крім такої передачі між членами подружжя у межах спільної часткової або спільної сумісної власності.

Якщо повірений повертає кошти, отримані внаслідок такого продажу (відчуження) довірителю у майбутньому, то:

сума таких коштів не включається до складу загального місячного або річного оподаткованого доходу повіреного;

позитивна різниця між сумою таких коштів та звичайною вартістю майна, переданого за довіреністю, включається до складу загального оподаткованого доходу довірителя відповідного звітного податкового періоду;

сума коштів або вартість майна, у тому числі цінних паперів, які надходять у власність юридичної особи, якщо згідно з довіреністю, наданою такою юридичною особою або її засновниками платнику податку, будь-які активні (видаткові) операції з такими коштами або майном здійснюються виключно за рішенням такого платника податку чи за його передорученням (окремою довіреністю) - третьою особою.

1.3. Дохід з джерелом його походження з України - будь-який дохід, одержаний платником податку або нарахований на його користь від здійснення будь-яких видів діяльності на території України, у тому числі, але не виключно, у вигляді:

а) процентів за борговими вимогами чи зобов'язаннями, випущеними (емітованими) резидентом;

б) дивідендів, нарахованих резидентом - емітентом корпоративних прав;

в) доходів у вигляді інвестиційного прибутку від здійснення операцій з цінними паперами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах;

г) доходів у вигляді роялті, іншої плати за використання прав інтелектуальної (у тому числі промислової) власності, отриманих від резидента;

д) доходів у вигляді заробітної плати, нарахованих (виплачених, наданих) внаслідок здійснення платником податку трудової діяльності на території України, від працедавця, незалежно від того, чи є такий працедавець резидентом або нерезидентом, а також заробітної плати, нарахованої особі за здійснення роботи за наймом у складі екіпажу (команди) транспортного засобу, який перебуває за межами території України, її територіальних вод (виключної економічної зони), у тому числі на якірних стоянках, та належить резиденту на правах власності або перебуває у його тимчасовому (строковому) користуванні та/або є зареєстрованим у Державному судновому реєстрі України чи Судновій книзі України;

е) доходів від надання в оренду (лізинг):

нерухомості, розташованої на території України;

рухомого майна, якщо орендодавець є резидентом України, або якщо користування таким майном здійснюється на території України, незалежно від того, чи є орендодавець резидентом чи нерезидентом;

є) доходів від продажу нерухомого майна, розташованого на території України;

ж) доходів від продажу рухомого майна, якщо факт зміни власника (продажу об'єкта рухомого майна) підлягає державній реєстрації та/або нотаріальному посвідченню згідно із законом України, або якщо місце вручення такого рухомого майна набувачеві знаходиться на території України;

з) доходів від здійснення підприємницької діяльності, а також незалежної професійної діяльності на території України;

и) доходів, що виплачуються (надаються) резидентами у вигляді вигравів і призів, у тому числі у потерю (крім державної); благодійної допомоги, подарунків;

і) доходів у вигляді активів, що передаються у спадщину, якщо такі активи або джерело їх виплати знаходяться на території України;

ї) інших доходів як виплати чи винагороди за цивільно-правовими договорами, одержуваних резидентом або нерезидентом, якщо джерело виплати (нарахування) таких доходів знаходиться на території України, незалежно від резидентського статусу особи, що їх виплачує (нараховує).

1.4. Іноземний дохід - дохід, відмінний від доходу з джерелом його походження з території України.

1.5. Поточний житловий кредит - фінансовий кредит, що надається фізичній особі, товариству співвласників квартир або житловому кооперативу строком не менше п'яти повних календарних років для фінансування витрат, пов'язаних з будівництвом або придбанням квартири (кімнати) або житлового будинку (його частини) (з урахуванням землі, що знаходиться під таким житловим будинком, чи присадибної ділянки), які надаються у власність позичальника з прийняттям кредитором такого житла (землі, що знаходиться під ним, чи присадибної ділянки) у заставу.

(Пункт 1.5 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

1.6. Загальний оподатковуваний дохід - будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню згідно з цим Законом, нарахований (виплачений) на користь платника податку протягом звітного податкового періоду (далі - оподатковуваний дохід).

Загальний оподатковуваний дохід складається з доходів, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх нарахуванні (виплаті); доходів, які підлягають оподаткуванню у складі загального річного оподаткованого доходу; доходів, які оподатковуються за іншими правилами, визначеними цим Законом.

Загальний місячний оподатковуваний дохід дорівнює сумі оподатковуваних доходів, виплачених (нарахованих) протягом такого звітного податкового місяця.

Загальний річний оподатковуваний дохід дорівнює сумі загальних місячних оподатковуваних доходів, отриманих (нарахованих) протягом такого звітного податкового року.

1.7. Звітний податковий період - проміжок часу, який розпочинається з першого календарного дня першого місяця такого періоду та закінчується останнім календарним днем останнього місяця такого періоду. Для місячного податкового періоду перший та останній місяці збігаються.

Якщо фізична особа вперше отримує оподатковувані доходи всередині податкового періоду, то перший податковий період розпочинається з дня отримання таких доходів.

Якщо платник податку помирає, визнається судом померлим чи безвісно відсутнім або втрачає статус резидента (за відсутності податкових зобов'язань як нерезидента згідно з цим Законом), останнім податковим періодом вважається період, який закінчується днем, на який відповідно

припадає смерть такого платника податку, винесення такого судового рішення чи втрата ним статусу резидента.

1.8. Наймана особа - фізична особа, яка безпосередньо власною працею виконує трудову функцію виключно за дорученням або наказом працедавця згідно з умовами укладеного з ним трудового договору (контракту) відповідно до закону. При цьому усі вигоди від виконання такої трудової функції (крім заробітної плати такої найманої особи, інших виплат чи винагород на її користь, передбачених законодавством), а також усі ризики, пов'язані з таким виконанням або невиконанням, отримуються (несуться) працедавцем.

(Абзац другий пункту 1.8 статті 1 виключено на підставі Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

(Абзац третій пункту 1.8 статті 1 виключено на підставі Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

(Абзац четвертий пункту 1.8 статті 1 виключено на підставі Закону N 2642-IV від 03.06.2005)

1.9. Незалежна професійна діяльність - діяльність, що полягає в участі фізичних осіб у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності, так само як діяльності лікарів (у тому числі стоматологів, зубних техніків), адвокатів, приватних нотаріусів, аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів та помічників зазначених осіб або осіб, зайнятих релігійною (місіонерською) діяльністю, іншої подібної діяльності, за умови якщо такі особи не є найманими працівниками чи суб'єктами підприємницької діяльності, які згідно з абзацом другим пункту 1.8 цієї статті прирівнюються до найманої особи.

1.10. Нерухоме майно (нерухомість) - об'єкти майна, які розташовуються на землі і не можуть бути переміщені в інше місце без втрати їх якісних або функціональних характеристик (властивостей), а також земля.

1.10.1. Нерухомість, відмінна від землі, поділяється на:

а) будівлі, а саме: приміщення, пристосовані для постійного або тимчасового перебування в них людей, а також об'єкти власності, функціонально пов'язані з такими приміщеннями.

Будівлі поділяються на будинки (включаючи готелі, мотелі, кемпінги та інші подібні об'єкти туристичної інфраструктури), квартири, кімнати у багатосімейних (комунальних) квартирах, індивідуальні гаражі або місця на гаражних стоянках чи в гаражних кооперативах, дачні будинки та інші об'єкти дачної (садової) інфраструктури, відмінні від землі;

б) споруди, а саме: об'єкти нерухомості, відмінні від будівель.

1.10.2. До вартості нерухомості у вигляді землі включаються також вартість будь-яких її капітальних поліпшень, у тому числі її планування, іригації, осушення, та дороги (шляхи).

1.11. Особа - фізична особа або юридична особа (її філії, відділення, інші відокремлені підрозділи), а також представництва юридичної особи.

1.12. Пасивний дохід - дохід, отриманий у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхових виплат і відшкодувань, а також орендних (лізингових) платежів за договорами оперативної оренди.

1.12-1. Пенсійний внесок - кошти, внесені до недержавного пенсійного фонду, страхової організації або на пенсійний депозитний рахунок до банківської установи у межах недержавного пенсійного забезпечення відповідно до Закону України "Про недержавне пенсійне забезпечення". Для цілей оподаткування пенсійний внесок не є збором на обов'язкове державне пенсійне страхування.

(Статтю 1 доповнено пунктом 1.12-1 згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

1.12-2. Пенсійний вклад - кошти, внесені на вкладний (депозитний) рахунок, відкритий у банку за договором пенсійного вкладу відповідно до закону.

(Статтю 1 доповнено пунктом 1.12-2 згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004; в редакції Закону N 3201-IV від 15.12.2005)

1.13. Податок - податок з доходів фізичних осіб; оподаткування - порядок, пов'язаний з визначенням об'єкта оподаткування, обчисленням та сплатою (утриманням) податку з доходів фізичних осіб; платник податку (у відповідних відмінках) - платник податку з доходів фізичних осіб.

Податок з доходів фізичних осіб - плата фізичної особи за послуги, які надаються їй територіальною громадою, на території якої така фізична особа має податкову адресу або розташовано особу, що утримує цей податок згідно з цим Законом.

1.14. Податкова адреса фізичної особи - місце постійного або переважного проживання платника податку, місце податкової реєстрації платника податку, визначене згідно з законодавством.

1.15. Податковий агент - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ) або фізична особа чи представництво нерезидента - юридичної особи, які незалежно від їх організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати цей податок до бюджету від імені та за рахунок платника податку, вести податковий облік та подавати податкову звітність податковим органам відповідно до закону, а також нести відповідальність за порушення норм цього Закону.

(Абзац перший пункту 1.15 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Податковим агентом, зокрема, є фізична особа, що є суб'єктом підприємницької діяльності чи здійснює незалежну професійну діяльність, яка використовує найману працю інших фізичних осіб, щодо виплати заробітної плати (інших виплат та винагород) таким іншим фізичним особам.

(Абзац другий пункту 1.15 статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

1.16. Податковий кредит - сума (вартість) витрат, понесених платником податку - резидентом у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів - фізичних або юридичних осіб протягом звітного року (крім витрат на сплату податку на додану вартість та акцизного збору), на суму яких дозволяється зменшення суми його загального річного оподатковуваного доходу, одержаного за наслідками такого звітного року, у випадках, визначених цим Законом.

1.17. Працедавець - юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ чи її представництво) або фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності (включаючи самозайнятих осіб), яка укладає трудові договори (контракти) з найманими особами та несе обов'язки із сплати їм заробітної плати, а також нарахування, утримання та сплати цього податку до бюджету, нарахувань на фонд оплати праці, інші обов'язки, передбачені законами.

1.18. Рухоме майно - майно, відмінне від нерухомого.

1.19. Самозайнята особа - платник податку, який є суб'єктом підприємницької діяльності або здійснює незалежну професійну діяльність та не є найманою особою у межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності.

1.20. Фізична особа - громадянин України, фізична особа без громадянства або громадянин іноземної держави.

1.20.1. Фізична особа - резидент - фізична особа, яка має місце проживання в Україні.

У разі якщо фізична особа має місце проживання також в іноземній державі, вона вважається резидентом, якщо така особа має місце постійного проживання в Україні; якщо особа має місце постійного проживання також в іноземній державі, вона вважається резидентом, якщо має більш тісні особисті чи економічні зв'язки (центр життєвих інтересів) в Україні.

У разі якщо державу, в якій фізична особа має центр життєвих інтересів, не можна визначити, або якщо фізична особа не має місця постійного проживання у жодній з держав, вона вважається

резидентом, якщо перебуває в Україні не менше 183 днів (включаючи день приїзду та від'їзду) протягом періоду або періодів податкового року.

Достатньою (але не виключною) умовою визначення місця знаходження центру життєвих інтересів фізичної особи є місце постійного проживання членів її сім'ї або її реєстрації як суб'єкта підприємницької діяльності.

Якщо неможливо визначити резидентський статус фізичної особи, використовуючи попередні положення цього підпункту, фізична особа вважається резидентом, якщо вона є громадянином України.

Якщо всупереч закону фізична особа - громадянин України має також громадянство іншої країни, то з метою оподаткування цим податком така особа вважається громадянином України, який не має права на залік податків, сплачених за кордоном, передбаченого цим Законом або нормами міжнародних угод України.

Якщо фізична особа є особою без громадянства і на неї не поширюються положення абзаців першого - четвертого цього підпункту, то її статус визначається згідно з нормами міжнародного права.

Достатньою підставою для визначення особи резидентом є самостійне визначення нею основного місця проживання на території України у порядку, встановленому цим Законом, або її реєстрація як самозайнятої особи.

1.20.2. Фізична особа - нерезидент - фізична особа, яка не є резидентом України.

1.20.3. У разі якщо у цьому Законі використовуються терміни "резидент" або "нерезидент" у відповідних відмінках, під цими термінами відповідно розуміються "фізична особа - резидент" або "фізична особа - нерезидент".

1.20.4. Для цілей цього Закону членами сім'ї фізичної особи є її дружина або чоловік, діти як фізичної особи, так і її дружини або чоловіка (у тому числі усиновлені), батьки, баба або дід як фізичної особи, так і її дружини або чоловіка, брати чи сестри як фізичної особи, так і її дружини або чоловіка, онуки як фізичної особи, так і її дружини або чоловіка, інші утриманці такої фізичної особи або її опікуни, визнані такими згідно із законом.

Членами сім'ї фізичної особи першого ступеня споріднення вважаються її батьки та батьки її чоловіка або дружини, її чоловік або дружина, діти як такої фізичної особи, так і її чоловіка або дружини, у тому числі усиновлені ними діти. Інші члени сім'ї фізичної особи вважаються такими, що мають другий ступінь споріднення.

1.21. Інші терміни використовуються у значеннях, визначених законами з питань оподаткування або іншими законами, що не суперечать таким законам та цьому Закону у частині визначення термінів.

Стаття 2. Платники податку

2.1. Платниками податку є:

резидент, який отримує як доходи з джерелом їх походження з території України, так і іноземні доходи;

нерезидент, який отримує доходи з джерелом їх походження з території України.

2.2. Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерелом їх походження з території України і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені на умовах взаємності міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, щодо доходів, одержуваних ним безпосередньо від здійснення такої дипломатичної чи прирівняної до неї таким міжнародним договором іншої діяльності.

2.3. Якщо платник податку помирає або визнається судом померлим чи безвісно відсутнім, то податок за останній податковий період справляється з активів такого платника податку (нарахованих на його користь доходів) при відкритті спадщини, з урахуванням обмежень, встановлених законом.

Стаття 3. Об'єкт оподаткування

3.1. Об'єктом оподаткування резидента є:

3.1.1. загальний місячний оподатковуваний дохід;

3.1.2. чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається шляхом зменшення загального річного оподаткованого доходу на суму податкового кредиту такого звітного року;

3.1.3. доходи з джерелом їх походження з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті;

3.1.4. іноземні доходи.

3.2. Об'єктом оподаткування нерезидента є:

3.2.1. загальний місячний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України;

3.2.2. загальний річний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України;

3.2.3. доходи з джерелом їх походження з України, які підлягають кінцевому оподаткуванню при їх виплаті.

3.3. При нарахуванні доходів у вигляді валютних цінностей або інших активів, чия вартість є вираженою в іноземній валюті або міжнародних розрахункових одиницях, така вартість перераховується у гривні за валютним (обмінним) курсом Національного банку України, діючим на момент одержання таких доходів.

3.4. При нарахуванні доходів у будь-яких негрошових формах об'єкт оподаткування визначається як вартість такого нарахування, визначена за звичайними цінами, помножена на коефіцієнт, який розраховується за такою формулою:

$$K = 100 : (100 - Sp), \text{ де}$$

K - коефіцієнт;

Sp - ставка податку, встановлена для таких доходів на момент такого нарахування.

Вартість такого нарахування визначається виходячи із звичайної ціни, збільшеної на суму:

податку на додану вартість, якщо особа, яка здійснює таке нарахування, є платником податку на додану вартість;

акцизного збору, якщо надається підакцизний товар.

У такому ж порядку визначається об'єкт оподаткування для сум надміру витрачених коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлений строк.

Якщо особа, яка нараховує доходи у формах, відмінних від грошової, є платником податку на прибуток підприємств за ставкою, встановленою пунктом 10.1 статті 10 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств", то до її валових витрат включається сума, розрахована згідно з цим пунктом. Така сама сума є базою для нарахування збору до Пенсійного фонду України та внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

3.5. При нарахуванні доходів у вигляді заробітної плати об'єкт оподаткування визначається як нарахована сума такої заробітної плати, зменшена на суму збору до Пенсійного фонду України та внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, які відповідно до закону справляються за рахунок доходу найманої особи.

(Пункт 3.5 статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Стаття 4. Загальний оподатковуваний дохід

4.1. Загальний річний оподатковуваний дохід

Загальний річний оподатковуваний дохід складається з суми загальних місячних оподатковуваних доходів звітного року, а також іноземних доходів, одержаних протягом такого звітного року.

4.2. Загальний місячний оподатковуваний дохід

До складу загального місячного оподаткованого доходу включаються:

4.2.1. доходи у вигляді заробітної плати, інші виплати та винагороди, нараховані (виплачені) платнику податку відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору;

4.2.2. доходи від продажу об'єктів прав інтелектуальної (промислової) власності; доходи у вигляді сум авторської винагороди, іншої плати за надання права на користування або розпорядження іншим особам нематеріальним активом (творами науки, мистецтва, літератури або іншими нематеріальними активами) (далі - роялті), у тому числі одержувані спадкоємцями власника такого нематеріального активу;

4.2.3. сума (вартість) подарунків у межах, що підлягають оподаткуванню згідно з нормами статті 14 цього Закону;

4.2.4. сума пенсійних внесків у межах недержавного пенсійного забезпечення відповідно до закону, страхових внесків (премій), пенсійних вкладів, сплачена будь-якою особою - резидентом, іншою ніж платник податку, за такого платника податку чи на його користь, крім сум, що сплачуються:

а) особою - резидентом, яка визначається вигодонабувачем (бенефіціаром) за такими договорами;

б) одним із членів сім'ї першого ступеня споріднення платника податку;

в) працедавцем - резидентом за свій рахунок за договорами довгострокового страхування життя або недержавного пенсійного забезпечення платника податку, якщо така сума у розрахунку на такого платника податку не перевищує 15 відсотків нарахованої таким працедавцем суми заробітної плати платнику податку протягом кожного звітного податкового місяця, за який сплачується такий страховий внесок (премія), але при цьому не вище суми місячного прожиткового мінімуму для працездатної особи, діючого на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень у розрахунку за такий місяць за сукупністю всіх таких внесків;

(Підпункт 4.2.4 пункту 4.2 статті 4 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

4.2.5. сума страхових виплат, страхових відшкодувань, викупних сум або пенсійних виплат, що сплачуються платнику податку за договорами довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного забезпечення, за договорами пенсійного вкладу, у випадках та розмірах, визначених підпунктом 9.8.2 пункту 9.8 статті 9 цього Закону;

(Підпункт 4.2.5 пункту 4.2 статті 4 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

4.2.6. частина доходів від операцій з майном, розмір якої визначається згідно з положеннями статей 11 - 12 цього Закону;

4.2.7. дохід від надання майна в оренду або суборенду (строкове володіння та/або користування), визначений у порядку, встановленому пунктом 9.1 статті 9 цього Закону;

4.2.8. оподатковуваний дохід (прибуток), не включений до розрахунку загальних оподатковуваних доходів попередніх податкових періодів та самостійно виявлений у звітному періоді платником податку або нарахований податковим органом згідно із законом;

4.2.9. дохід, отриманий платником податку від його працедавця як додаткове благо (за винятками, передбаченими пунктом 4.3 цієї статті), а саме у вигляді:

а) вартості використання житла, інших об'єктів матеріального або нематеріального майна, наданих платнику податку у безоплатне користування, за винятком, коли таке надання зумовлене

виконанням платником податку трудової функції чи передбачене нормами трудового договору (контракту) або відповідно до закону, у встановлених ними межах, а також за винятком користування автомобільним транспортом, наданих платнику податку його працедавцем-резидентом, який є платником податку на прибуток підприємств;

б) вартості майна та харчування, безоплатно отриманого платником податку, крім випадків, визначених у підпункті 5.4.1 пункту 5.4 статті 5 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств";

в) вартості послуг домашнього обслуговуючого персоналу, безоплатно отриманих платником податку, включаючи працю підпорядкованих осіб, а також осіб, що перебувають на військовій службі чи є заарештованими або ув'язненими.

Під терміном "послуги домашнього обслуговуючого персоналу" розуміються послуги з побутового обслуговування фізичної особи, членів її сім'ї або від імені чи за їх дорученням - будь-якої третьої особи, включаючи ремонт або спорудження об'єктів рухомого чи нерухомого майна, що належать таким особам або використовуються ними;

г) суми грошового або майнового відшкодування будь-яких витрат або втрат платника податку, крім тих, що підлягають обов'язковому відшкодуванню згідно із законом за рахунок бюджету або звільняються від оподаткування згідно з цим Законом;

д) суми фінансової допомоги, включаючи суми боргу платника податку, анульованого кредитором за його самостійним рішенням, не пов'язаним з процедурою банкрутства;

е) вартості безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), а також суми знижки з ціни (вартості) товарів (послуг), що перевищує звичайну, розраховану за правилами визначення звичайних цін (у розмірі такої знижки), крім випадків, передбачених пунктом 4.3 цієї статті.

Якщо додаткові блага надаються у формах, відмінних від грошової, об'єкт оподаткування обчислюється за правилами, визначеними пунктом 3.4 статті 3 цього Закону.

Якщо додаткові блага надаються особою, що не є працедавцем платника податку, чи особою, яка діє від імені або за дорученням такого працедавця, то такі доходи прирівнюються з метою оподаткування до подарунків з їх відповідним оподаткуванням;

4.2.10. дохід у вигляді неустойки, штрафів або пені, фактично одержаних платником податку як відшкодування матеріальної або немайнової (моральної) шкоди, крім:

а) сум, що спрямовуються на відшкодування прямих збитків, понесених платником податку внаслідок заподіяння йому матеріальної шкоди;

б) процентів, одержаних від боржника внаслідок прострочення виконання ним грошового зобов'язання у розмірі, прямо встановленому цивільним законодавством, якщо інший розмір не встановлено таким цивільно-правовим договором;

в) пені, яка сплачується на користь платника податку за рахунок бюджету (цільового страхового фонду) внаслідок несвоєчасного повернення надміру сплачених податків, зборів (обов'язкових платежів) або інших сум бюджетного відшкодування;

г) сум шкоди, завданої платнику податку актами і діями, визнаними неконституційними, або завданої незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури та суду, яка відшкодовується державою у порядку, встановленому законом.

Підпункт 4.2.10 не регулює порядок оподаткування сум страхових виплат, страхових відшкодувань і викупних сум за договорами страхування;

4.2.11. сума заборгованості платника податку, за якою минув строк позовної давності, крім сум податкової заборгованості, за якими минув строк давності згідно з законом, що встановлює порядок стягнення заборгованості з податків, зборів (обов'язкових платежів) та погашення податкового боргу;

4.2.12. дохід у вигляді процентів (дисконтних доходів), дивідендів та роялті, вигравів, призів; інші доходи, крім зазначених у пункті 4.3 цієї статті;

(Щодо тимчасового часткового зупинення дії підпункту 4.2.12 пункту 4.2 статті 4 додатково див. Закон N 2285-IV від 23.12.2004 - редакція до 31.03.2005 р.)

4.2.13. інвестиційний прибуток від здійснення платником податку операцій з цінними паперами та корпоративними правами, випущеними в інших, ніж цінні папери, формах, крім доходу від операцій, зазначених у підпунктах 4.3.3 та 4.3.17 цієї статті;

4.2.14. дохід у вигляді вартості успадкованого майна, у межах, що підлягає оподаткуванню цим податком згідно з нормами статті 13 цього Закону;

4.2.15. сума надміру витрачених коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлені законодавством строки, розмір якої розраховується згідно з пунктом 9.10 статті 9 цього Закону;

4.2.16. кошти або майно (немайнові активи), отримані платником податку як хабар, викрадені чи знайдені як скарб, не зданий державі згідно із законом, у сумах, підтверджених обвинувальним вироком суду, незалежно від призначеної ним міри покарання;

4.2.17. доходи, які становлять позитивну різницю між сумою внесених фізичною особою коштів до фонду фінансування будівництва та сумою коштів, виплачених такій особі з такого фонду у разі її відмови від участі у цьому фонді, за винятком випадків, коли фізична особа отримані з фонду фінансування будівництва кошти одночасно передала в управління тому ж управителю в той же або інший фонд фінансування будівництва.

(Пункт 4.2 статті 4 доповнено підпунктом 4.2.17 згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004; в редакції Закону N 3201-IV від 15.12.2005)

4.3. Доходи, які не включаються до складу загального місячного або річного оподаткованого доходу

До складу загального місячного або річного оподаткованого доходу платника податку не включаються такі доходи (що не підлягають відображенню в його річній податковій декларації):

4.3.1. сума державної матеріальної та соціальної допомоги у вигляді адресних виплат коштів та надання соціальних послуг відповідно до закону, житлових та інших субсидій або дотацій, компенсацій (включаючи допомогу по вагітності та пологах), винагород та страхових виплат, які отримуються платником податку відповідно з бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування згідно із законом, у тому числі (але не виключно):

(Абзац перший підпункту 4.3.1 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

а) сума грошової допомоги, яка надається згідно із законом членам сімей військовослужбовців чи осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, які загинули (безвісно пропали) або померли внаслідок виконання ними службових обов'язків;

б) сума державних премій України або державних стипендій України, визначених законом або указами Президента України, а також вартість державних нагород чи винагород від імені України, крім тих, що виплачуються коштами чи іншим майном, відмінним від таких нагород, сума Нобелівської премії та Абелівської премії;

(Абзац "б" підпункту 4.3.1 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

в) сума допомоги, яка виплачується (надається) жертвам нацистських переслідувань або їх спадкоємцям з бюджетів або інших джерел, визначених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також особам, які мають звання "Праведник Миру";

г) сума допомоги, яка виплачується (надається) особам, визнаним репресованими та/або реабілітованими згідно із законом, або їх спадкоємцям, з бюджетів або інших джерел, визначених міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

д) сума пенсій або щомісячного довічного грошового утримання, отримуваних платником податку з Пенсійного фонду України чи бюджету згідно із законом, а також з іноземних джерел, якщо згідно з міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, такі пенсії не підлягають оподаткуванню чи оподатковуються в країні їх виплати.

(Підпункт "д" підпункту 4.3.1 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Виключення, передбачені цим підпунктом, не поширюються на виплати заробітної плати; виплати, пов'язані з тимчасовою втратою працездатності; регресні виплати;

4.3.2. сума коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт, з урахуванням норм пункту 9.10 статті 9 цього Закону;

4.3.3. сума доходів, отриманих у вигляді процентів платником податку від розміщення ним коштів у цінні папери, емітовані Міністерством фінансів України, виграші у державну лотерею;

(Підпункт 4.3.3 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 107-VI від 28.12.2007)

4.3.4. сума відшкодування платнику податку розміру шкоди, завданої йому внаслідок Чорнобильської катастрофи, у порядку та сумах, визначених законом;

4.3.5. суми виплат чи відшкодувань (крім заробітної плати чи інших виплат та відшкодувань за цивільно-правовими договорами), що здійснюються з урахуванням норм пункту 9.7 статті 9 цього Закону:

(Абзац перший підпункту 4.3.5 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

а) професійними та творчими спілками їх членам у випадках, передбачених законом;

б) Товариством Червоного Хреста України на користь отримувачів благодійної допомоги відповідно до закону;

в) іншими неприбутковими організаціями (крім кредитних спілок та інших небанківських фінансових установ) та благодійними фондами України, чий статус визначається відповідно до закону, на користь отримувачів таких виплат, крім будь-яких виплат або відшкодувань членам керівних органів таких організацій або фондів та пов'язаним з ними фізичним особам;

(Підпункт "в" підпункту 4.3.5 пункту 4.3 статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

г) з Державного бюджету України на користь дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів Національної академії наук України та Української академії аграрних наук, Академії медичних наук України, Академії педагогічних наук України, Академії правових наук України, Академії мистецтв України як щомісячна довічна плата за звання дійсного члена та члена-кореспондента;

(Підпункт 4.3.5 пункту 4.3 статті 4 доповнено підпунктом "в" згідно із Законом N 2420-IV від 03.02.2005)

г) сума коштів, яка щорічно виплачується переможцям Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика;

(Підпункт 4.3.5 пункту 4.3 статті 4 доповнено підпунктом "г" згідно із Законом N 2552-IV від 21.04.2005)

4.3.6. сума внесків на обов'язкове страхування платника податку відповідно до закону, інших

ніж збір на державне пенсійне страхування або внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;

4.3.7. сума збору на державне пенсійне страхування та внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування платника податку, що вносяться за рахунок його працедавця у розмірах, визначених законом;

4.3.8. кошти або вартість майна (немайнових активів), які надходять платнику податку за рішенням суду внаслідок поділу спільної сумісної власності подружжя у зв'язку з розірванням шлюбу чи визнанням його недійсним або за добровільним рішенням сторін, з урахуванням норм **Сімейного кодексу України**;

4.3.9. аліменти, що виплачуються платнику податку:

а) згідно з рішенням суду;

б) за добровільним рішенням сторін у сумах, визначених згідно з нормами **Сімейного кодексу України**, за винятком виплати аліментів нерезидентом, незалежно від їх розмірів, якщо інше не встановлене міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

4.3.10. кошти або майно (майнові чи немайнові права, вартість робіт, послуг), які отримують платники податку як подарунок, з урахуванням положень пункту 14.2 статті 14 цього Закону;

4.3.11. кошти або майно, майнові чи немайнові права, які отримують спадкоємці фізичної особи у разі оформлення права на спадщину в порядку, передбаченому законодавством, з урахуванням положень пункту 13.2 статті 13 цього Закону;

4.3.12. вартість товарів, які надходять платнику податку як їх гарантійна заміна у порядку, встановленому законом, а також грошова компенсація вартості таких товарів, надана платнику податку у разі їх повернення продавцю або особі, уповноваженій таким продавцем здійснювати їх гарантійне обслуговування (заміну) протягом гарантійного строку, але не вище ціни придбання таких товарів;

4.3.13. кошти, отримані платником податку в рахунок компенсації (відшкодування) вартості майна (немайнових активів), примусово відчужених державою у випадках, передбачених законом, або вартість такої компенсації, отриманої у формі, відмінній від грошової;

4.3.14. вартість безоплатного харчування, миючих та знешкоджуючих засобів, а також робочого одягу, взуття, засобів індивідуального захисту, які надаються працедавцем платнику податку відповідно до Закону України "Про охорону праці", та обмундирування, отриманих у тимчасове користування платником податку, який перебуває у відносинах трудового найму з працедавцем, що надає таке майно, за переліком та граничними строками їх використання відповідно до порядку, що встановлені Кабінетом Міністрів України. Якщо платник податку, який припиняє трудові відносини з працедавцем, не повертає йому такі робочий одяг, взуття, обмундирування, засоби індивідуального захисту, граничний строк використання яких не настав, то під час остаточного розрахунку первісна вартість такого майна включається до складу додаткових благ, наданих такому платнику податку;

(Підпункт 4.3.14 пункту 4.3 статті 4 в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

4.3.15. вартість вугілля та вугільних брикетів, безоплатно наданих в обсягах та за переліком професій, що встановлюються Кабінетом Міністрів України, платнику податку з числа осіб, що перебувають у трудових відносинах з вугледобувним підприємством, а також:

а) непрацюючому пенсіонеру, що має стаж роботи на таких підприємствах не менш ніж 10 років на підземних роботах або не менш ніж 20 років на поверхні;

б) особі, яка отримала інвалідність внаслідок каліцтва або професійного захворювання під час роботи на такому підприємстві;

в) члену сім'ї загиблого працівника такого підприємства, що отримує пенсію внаслідок втрати годувальника.

При виплаті грошової компенсації вартості такого вугілля її сума оподатковується при її виплаті

та за її рахунок у загальному порядку.

Кабінет Міністрів України встановлює правила виконання цього підпункту;

4.3.16. сума надміру сплачених податків, зборів (обов'язкових платежів) з бюджетів або державних цільових страхових фондів згідно із законом, а також бюджетного відшкодування при застосуванні права на податковий кредит, що повертається платнику податку;

4.3.17. дивіденди, які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою-резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, коли таке нарахування ніяким чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та внаслідок чого збільшується статутний фонд такого емітента на сукупну номінальну вартість таких нарахованих дивідендів;

4.3.18. сума доходу, отриманого платником податку внаслідок відчуження акцій (інших корпоративних прав), одержаних ним у власність в процесі приватизації в обмін на приватизаційні компенсаційні сертифікати, безпосередньо отримані ним як компенсація суми його внеску до установ Ощадного банку СРСР або до установ державного страхування СРСР, або в обмін на приватизаційні сертифікати, отримані ним відповідно до закону, а також сума доходу, отриманого таким платником податку внаслідок відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення, земельних часток (паїв), майнових паїв, безпосередньо отриманих ним у власність у процесі приватизації згідно з нормами земельного законодавства;

4.3.19. прибуток від операцій з майном або інвестиційними активами, який не підлягає оподаткуванню згідно з відповідними положеннями цього Закону;

4.3.20. сума, сплачена працедавцем на користь закладів освіти у рахунок компенсації вартості підготовки чи перепідготовки платника податку - найманої особи за профілем діяльності чи загальними виробничими потребами такого працедавця, але не вище розміру суми, визначеної у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону, у розрахунку на кожний повний чи неповний місяць підготовки чи перепідготовки такої найманої особи.

Якщо така наймана особа припиняє трудові відносини з таким працедавцем впродовж такого навчання або до закінчення другого календарного року від року, в якому закінчується таке навчання, то сума, сплачена у компенсацію вартості такого навчання, прирівнюється до додаткового блага, наданого такій найманій особі протягом року, на який припадає таке припинення трудових відносин, та підлягає оподаткуванню у загальному порядку;

4.3.21. кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на поховання платника податку:

а) будь-якою фізичною особою, благодійною організацією, Пенсійним фондом України або професійною спілкою;

(Підпункт "а" підпункту 4.3.21 пункту 4.3 статті 4 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

б) працедавцем такого померлого платника податку за його останнім місцем роботи (у тому числі перед виходом на пенсію) у розмірі, що не перевищує подвійний розмір суми, визначеної у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону. Сума перевищення над такою сумою, за її наявності, підлягає кінцевому оподаткуванню при її виплаті за ставкою, встановленою пунктом 7.1 статті 7 цього Закону;

4.3.22. кошти або вартість майна (послуг), що надаються як допомога на лікування та медичне обслуговування платника податку його працедавцем за рахунок коштів, які залишаються після оподаткування такого працедавця податком на прибуток підприємств, за наявності відповідних підтверджуючих документів, крім витрат, зазначених у підпунктах "а" - "з" підпункту 5.3.4 пункту 5.3 статті 5 цього Закону;

4.3.23. основна сума депозиту (вкладу), внесеного платником податку до банку чи небанківської фінансової установи, яка повертається такому платнику податку, основна сума кредиту, що отримується платником податку, а також сума виплат громадянам України (їх спадкоємцям)

грошових заощаджень і грошових внесків, вкладених до 2 січня 1992 року в установи Ощадного банку СРСР чи в установи державного страхування СРСР або у папери цільової державної позики, емітованої на території колишнього СРСР, погашення яких не відбулося;

4.3.24. вартість путівок на відпочинок, оздоровлення та лікування на території України платника податку або його дітей віком до 18 років, які надаються йому безоплатно або із знижкою (у розмірі такої знижки) професійною спілкою, до якої зараховуються профспілкові внески такого платника податку - члена такої професійної спілки, створеної за законодавством України, або за рахунок коштів відповідного фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування;

4.3.25. дохід (прибуток), одержаний самозайнятою особою від здійснення нею підприємницької або незалежної професійної діяльності, якщо така особа обрала спеціальну (спрощену) систему оподаткування такого доходу (прибутку) відповідно до закону;

4.3.26. сума стипендії, яка виплачується з бюджету учню, студенту, ординатору, аспіранту або ад'юнкту, але не вище суми, визначеної у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону. Сума перевищення, за її наявності, підлягає кінцевому оподаткуванню при її виплаті за ставкою, встановленою пунктом 7.1 статті 7 цього Закону;

4.3.27. вартість одягу, взуття, а також суми грошової допомоги, що надаються дітям-сиротам і дітям, які залишилися без піклування батьків (у тому числі випускникам професійних освітньо-виховних закладів і вищих освітніх закладів I і II рівня акредитації), у порядку і розмірах, визначених Кабінетом Міністрів України;

4.3.28. сума грошового або майнового утримання чи забезпечення військовослужбовців строкової служби (у тому числі осіб, що проходять альтернативну службу), передбачена законом, яка виплачується з бюджету чи бюджетною установою;

4.3.29. сума, одержувана платником податку за здавання ним крові, грудного жіночого молока, інших видів донорства, яка виплачується з бюджету чи бюджетною установою;

4.3.30. вартість житла, яке передається з державної або комунальної власності у власність платника податку безоплатно або із знижкою (у розмірі такої знижки) відповідно до закону.

Якщо платник податку з числа державних службовців та прирівняних до них осіб має право на отримання одноразової грошової компенсації витрат для створення належних житлових умов відповідно до законодавства, то сума такої компенсації оподатковується при її виплаті за її рахунок як додаткове благо;

4.3.31. сума, одержувана платником податку за здану (продану) ним вторинну сировину та побутові відходи, за винятком брухту чорних або кольорових металів.

При виплаті доходів за зданий платником податку брухт чорних або кольорових металів, особа, що його закупає, вважається податковим агентом стосовно платника податку - їх продавця та зобов'язана утримати податок із суми такої виплати та за її рахунок за ставкою, встановленою пунктом 7.1 статті 7 цього Закону. Доходи, зазначені у цьому підпункті, кінцево оподатковуються при їх виплаті за їх рахунок. Порядок виконання цього підпункту визначається Кабінетом Міністрів України;

4.3.32. сума страхової виплати, страхового відшкодування або викупна сума, отримувана платником податку за договором страхування від страховика-резидента, іншого ніж довгострокове страхування життя або недержавне пенсійне забезпечення, при виконанні таких умов:

а) при страхуванні життя або здоров'я платника податку факт нанесення шкоди страхувальнику має бути належним чином підтверджений. Якщо страхувальник помирає, сума страхової виплати оподатковується у складі спадщини згідно з пунктом 13.2 статті 13 цього Закону;

б) при страхуванні майна сума страхового відшкодування не може перевищувати вартість застрахованого майна, розраховану за звичайними цінами на дату укладення страхового договору, збільшену на суму сплачених страхових внесків (премій), та має бути спрямована на ремонт, відновлення застрахованої власності або її заміщення у порядку та строки, визначені статтею 15 цього Закону;

в) при страхуванні цивільної відповідальності сума страхового відшкодування не може перевищувати розмір шкоди, фактично завданої вигодонабувачу (бенефіціару), яка оцінюється за звичайними цінами на дату такої страхової виплати;

4.3.33. сума страхової виплати, страхового відшкодування, викупна сума або їх частина, отримувана платником податку за договором довгострокового страхування життя, сума пенсійної виплати з системи недержавного пенсійного забезпечення, сума виплат за договором пенсійного вкладу, визначені у порядку, встановленому підпунктом 9.8.3 пункту 9.8 статті 9 цього Закону;

(Підпункт 4.3.33 пункту 4.3 статті 4 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

4.3.34. порядок застосування підпунктів 4.3.32-4.3.33 цього пункту визначається центральним органом виконавчої влади, який здійснює контроль за небанківськими фінансовими установами відповідно до закону, за узгодженням з Комітетом Верховної Ради України, до повноважень якого входять зазначені питання;

4.3.35. інші доходи, які відповідно до норм цього Закону не включаються до складу загального місячного оподаткованого доходу з інших підстав.

4.3.36. доходи від відчуження безпосередньо власником сільськогосподарської продукції (включаючи продукцію первинної переробки), вирощеної (виробленої) ним на земельних ділянках, наданих для:

ведення особистого селянського господарства, якщо їх розмір не було збільшено в результаті отриманої в натурі (на місцевості) земельної частки (паю); будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибних ділянках), ведення садівництва та індивідуального дачного будівництва.

Отримувач таких доходів подає податковому агенту довідку про своє право на отримання доходу у джерела його виплати без утримання податку.

(Підпункт 4.3.36 пункту 4.3 статті 4 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 3424-IV від 09.02.2006)

Форма довідки, термін дії, порядок її видачі та застосування розробляються центральним податковим органом за погодженням з центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів та затверджуються Кабінетом Міністрів України.

(Підпункт 4.3.36 пункту 4.3 статті 4 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом N 3424-IV від 09.02.2006)

(Пункт 4.3 статті 4 доповнено підпунктом 4.3.36 згідно із Законом N 1594-IV від 04.03.2004; в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

4.4. Базою (об'єктом) для нарахування збору до Пенсійного фонду України чи внесків до фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування громадян є заробітна плата платника цього податку.

Стаття 5. Податковий кредит

5.1. Право платника податку на податковий кредит

5.1.1. Платник податку має право на податковий кредит за наслідками звітного податкового року.

5.1.2. Підстави для нарахування податкового кредиту із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації.

5.2. Документальне підтвердження витрат, які включаються до складу податкового кредиту

5.2.1. До складу податкового кредиту включаються фактично понесені витрати, підтверджені платником податку документально, а саме: фіскальним або товарним чеком, касовим ордером, товарною накладною, іншими розрахунковими документами або договором, які ідентифікують продавця товарів (робіт, послуг) та визначають суму таких витрат.

5.2.2. Зазначені у підпункті 5.2.1 цього пункту документи не надсилаються податковому органу,

але підлягають зберіганню платником податку протягом строку, достатнього для проведення податковим органом податкової перевірки стосовно нарахування такого податкового кредиту.

5.3. Перелік витрат, дозволених до включення до складу податкового кредиту

Платник податку має право включити до складу податкового кредиту звітного року такі витрати, фактично понесені ним протягом такого звітного року:

5.3.1. частину суми процентів за іпотечним кредитом, сплачених платником податку, яка розраховується за правилами, визначеними згідно із статтею 10 цього Закону;

5.3.2. суму коштів або вартість майна, переданих платником податку у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям, зареєстрованим в Україні, у розмірі, що перевищує два відсотки, але не є більшим п'яти відсотків від суми його загального оподаткованого доходу такого звітного року;

5.3.3 суму коштів, сплачених платником податку на користь закладів освіти для компенсації вартості середньої професійної або вищої форми навчання такого платника податку, іншого члена його сім'ї першого ступеня споріднення, але не більше суми, визначеної у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону, у розрахунку за кожний повний або неповний місяць навчання протягом звітного податкового року.

Такі витрати включаються:

а) при навчанні платника податку або іншого члена його сім'ї першого ступеня споріднення - до податкового кредиту одного з таких членів за їх вибором;

б) при навчанні обох членів подружжя - окремо до податкового кредиту кожного, відповідно до вартості його навчання.

Зазначений у підпункті "а" цього підпункту вибір вважається здійсненим, якщо платник податку подає податкову декларацію, у якій визначається сума таких витрат.

Для цілей цього підпункту членами подружжя вважаються особи, які перебувають у шлюбі, зареєстрованому згідно із законом;

5.3.4. суму власних коштів платника податку, сплачених на користь закладів охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування такого платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, у тому числі для придбання ліків, донорських компонентів, протезно-ортопедичних пристосувань у розмірах, що не покриваються виплатами з фонду загальнообов'язкового медичного страхування, крім витрат на:

а) косметичне лікування або косметичну хірургію (включаючи косметичне протезування, не пов'язане з медичними показаннями);

б) водолікування та геліотерапію, не пов'язані з лікуванням хронічних захворювань;

в) лікування та протезування зубів з використанням дорогоцінних металів, гальванопластики та порцеляни;

г) аборти, крім абортів, які проводяться за медичними показаннями, або якщо вагітність стала наслідком зґвалтування;

д) операції з переміни статі;

е) лікування венеричних захворювань, крім СНІДу та венеричних захворювань, причиною яких стало нестатеве зараження або зґвалтування;

є) лікування тютюнової чи алкогольної залежності;

ж) клонування людини або її органів;

з) придбання ліків, медичних засобів та пристосувань, оплати вартості медичних послуг, які не підпадають під перелік життєво необхідних, встановлений Кабінетом Міністрів України;

5.3.5. суму витрат платника податку на сплату за власний рахунок страхових внесків, страхових премій та пенсійних внесків страховику-резиденту, недержавному пенсійному фонду, установі банку за договорами довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення, за пенсійним контрактом з недержавним пенсійним фондом, а також внесків на банківський пенсійний депозитний рахунок, на пенсійні вклади як такого платника податку, так і членів його сім'ї першого ступеня споріднення, яка не перевищує (у розрахунку за кожний з повних чи неповних місяців звітного податкового року, протягом яких діяв договір страхування):

(Абзац перший підпункту 5.3.5 пункту 5.3 статті 5 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

а) при страхуванні платника податку або за пенсійним контрактом з недержавним пенсійним фондом платника податку або на банківський пенсійний депозитний рахунок чи за їх сукупністю - суму, визначену у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону;

(Абзац другий підпункту 5.3.5 пункту 5.3 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

б) при страхуванні члена сім'ї платника податку першого ступеня споріднення або за пенсійним контрактом з недержавним пенсійним фондом або на банківський пенсійний депозитний рахунок на користь такого члена сім'ї чи за їх сукупністю - 50 відсотків суми, визначеної у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону, у розрахунку на кожного застрахованого члена сім'ї.

(Абзац третій підпункту 5.3.5 пункту 5.3 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Якщо платник податку або члени його сім'ї першого ступеня споріднення були застраховані їх працедавцями або працедавці є вкладниками недержавних пенсійних фондів чи пенсійних депозитних рахунків на їх користь, згідно з підпунктом "в" підпункту 4.2.4 пункту 4.2 статті 4 цього Закону, то гранична сума, встановлена підпунктом "а" або "б" цього підпункту, зменшується для відповідної застрахованої особи або учасника недержавного пенсійного фонду на суму страхових внесків або внесків до недержавних пенсійних фондів чи на пенсійні депозитні рахунки, сплачених її працедавцем протягом такого звітного податкового року.

(Абзац четвертий підпункту 5.3.5 пункту 5.3 статті 5 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

Якщо член сім'ї платника податку першого ступеня споріднення самостійно застрахував такі самі ризики за окремим страховим договором або він є вкладником недержавного пенсійного фонду за окремим пенсійним контрактом, то:

(Абзац п'ятий підпункту 5.3.5 пункту 5.3 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

платник податку не має права включати до складу податкового кредиту суму, визначену у підпункті "б" підпункту 5.3.5 цього пункту стосовно такого члена сім'ї;

такий член сім'ї має право включити до складу свого податкового кредиту суму страхових (пенсійних) внесків (премій), сплачених за таким окремим страховим договором чи пенсійним контрактом на умовах підпункту "б" підпункту 5.3.5 цього пункту;

(Абзац сьомий підпункту 5.3.5 пункту 5.3 статті 5 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

5.3.6. суми витрат платника податку із:

штучного запліднення, незалежно від того, чи перебуває він у шлюбі з донором, чи ні;

оплати вартості державних послуг, включаючи сплату державного мита, пов'язаних з усиновленням дитини.

5.4. Обмеження права на нарахування податкового кредиту

5.4.1. Податковий кредит може бути нарахований виключно резидентом, що має індивідуальний ідентифікаційний номер.

5.4.2. Загальна сума нарахованого податкового кредиту не може перевищувати суми загального оподаткованого доходу платника податку, одержаного протягом звітного року як заробітна плата.

5.4.3. Якщо платник податку не скористався правом на нарахування податкового кредиту за наслідками звітного податкового року, то таке право на наступні податкові роки не переноситься.

5.5. Центральний податковий орган видає інструкцію з питань застосування норм цієї статті та провадить безоплатні роз'яснення порядку документального підтвердження прав на податковий кредит та подання податкової декларації, у тому числі шляхом проведення відповідних навчань, семінарів тощо, забезпечує безоплатне надання бланків декларацій з цього податку, інших розрахунків, передбачених цим Законом, податковими органами за першим запитом платника цього податку.

Стаття 6. Податкові соціальні пільги

6.1. Перелік податкових соціальних пільг

З урахуванням норм пункту 6.5 цієї статті платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого з джерел на території України від одного працедавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги у таких розмірах:

6.1.1. у розмірі, що дорівнює 50 відсоткам однієї мінімальної заробітної плати (у розрахунку на місяць), встановленої законом на 1 січня звітного податкового року, - для будь-якого платника податку;

(Підпункт 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 в редакції Закону N 2771-IV від 07.07.2005)

6.1.2. у розмірі, що дорівнює 150 відсоткам суми пільги, визначеної за правилами підпункту 6.1.1 цього пункту, - для платника податку, який:

а) є самотньою матір'ю або самотнім батьком (опікуном, піклувальником) - у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

б) утримує дитину-інваліда - у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років;

(Підпункт "б" підпункту 6.1.2 пункту 6.1 статті 6 в редакції Закону N 1781-IV від 15.06.2004)

в) має троє чи більше дітей віком до 18 років - у розрахунку на кожну таку дитину;

г) є вдівцем або вдовою;

д) є особою, віднесеною законом до 1 або 2 категорії осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, включаючи осіб, нагороджених грамотами Президії Верховної Ради УРСР у зв'язку з їх участю в ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи;

е) є учнем, студентом, аспірантом, ординатором, ад'юнктом;

*(Підпункт "е" підпункту 6.1.2 пункту 6.1 статті 6 із змінами,
внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)*

є) є інвалідом I або II групи, у тому числі з дитинства;

ж) є особою, якій присуджено довічну стипендію як громадянину, що зазнав переслідувань за правозахисну діяльність, включаючи журналістів;

6.1.3. у розмірі, що дорівнює 200 відсоткам суми пільги, визначеної за правилами підпункту 6.1.1 цього пункту, - для платника податку, який є:

а) особою, що є Героєм України, Героєм Радянського Союзу, Героєм Соціалістичної Праці або повним кавалером ордена Слави чи ордена Трудової Слави;

(Підпункт "а" підпункту 6.1.3 пункту 6.1 статті 6 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

б) учасником бойових дій під час Другої світової війни або особою, яка у той час працювала в тилу, на яких поширюється дія Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

(Підпункт "б" підпункту 6.1.3 пункту 6.1 статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1781-IV від 15.06.2004, N 1958-IV від 01.07.2004)

в) колишнім в'язнем концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або особою, визнаною репресованою чи реабілітованою;

г) особою, яка була насильно вивезена з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками;

д) особою, яка перебувала на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, Російська Федерація) у період з 8 вересня 1941 року по 27 січня 1944 року.

6.2. Порядок вибору податкової соціальної пільги, більшої за розміром

У разі якщо платник податку має право на застосування податкової соціальної пільги з двох і більше підстав, зазначених у пункті 6.1 цієї статті, податкова соціальна пільга застосовується один раз з підстави, що передбачає її найбільший розмір, при дотриманні процедур, визначених підпунктом 6.4.1 пункту 6.4 цієї статті.

Норми цього пункту не поширюються на випадки, передбачені в абзаці другому підпункту 6.5.1 пункту 6.5 цієї статті.

(Пункт 6.2 статті 6 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 1780-IV від 15.06.2004 - поширюється на податкові періоди починаючи з 1 січня 2004 року)

6.3. Вибір місця отримання (застосування) податкової соціальної пільги

6.3.1. Податкова соціальна пільга застосовується до нарахованого місячного доходу платнику податку у вигляді заробітної плати виключно за одним місцем його нарахування (виплати).

6.3.2. Платник податку подає працедавцю заяву про самостійне обрання місця застосування податкової соціальної пільги (далі - заява про застосування пільги) за формою, визначеною центральним податковим органом.

Податкова соціальна пільга починає застосовуватися до нарахованих доходів у вигляді заробітної плати з дня отримання працедавцем заяви платника податку про застосування пільги. Пільга не застосовується до доходу, нарахованого до моменту отримання такої заяви, крім випадків, зазначених у підпункті 6.3.3 цього пункту.

Платник податку, який змінює за самостійним рішенням місце отримання податкової соціальної пільги, зобов'язаний надати працедавцю за попереднім місцем її застосування заяву про відмову від такої пільги (далі - заява про відмову від пільги) за формою, визначеною центральним податковим органом. Така заява не подається, якщо платник податку припиняє трудові відносини з таким працедавцем з будь-яких підстав, а також у випадках, визначених у підпункті 6.3.3 цього пункту.

Працедавець відображає у складі річної податкової звітності всі випадки отримання заяв платників податку про застосування пільги та заяв про відмову від такої пільги.

Податкова соціальна пільга застосовується за місцем отримання платником податку основного

доходу (визначеним у трудовій книжці) на дату набрання чинності цим пунктом, без подання заяви про застосування пільги.

Порядок надання таких документів та їх склад визначається Кабінетом Міністрів України.

6.3.3. Податкова соціальна пільга не може бути застосована до інших доходів платника податку, якщо він отримує протягом звітного податкового місяця одночасно такі доходи, як:

а) плата за виконання громадських робіт, яка повністю або частково фінансується за рахунок бюджету або відповідного фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування;

б) стипендія, грошове чи майнове (речове) забезпечення, одержувані учнями, студентами, аспірантами, ординаторами, ад'юнктами, військовослужбовцями строкової служби, що виплачуються з бюджету;

в) заробітна плата під час відбування покарання у вигляді позбавлення волі;

г) заробітна плата, нарахована (виплачена) за здійснення роботи за наймом у складі екіпажу (команди) транспортного засобу, який перебуває за межами території України, її територіальних вод (виключної економічної зони), у тому числі на якірних стоянках, та належить резиденту на правах власності або перебуває у його тимчасовому (строковому) користуванні та/або є зареєстрованим у Державному судновому реєстрі України чи Судновій книзі України;

д) заробітна плата осіб, які відповідно до закону є державними службовцями;

е) доходи самозайнятої особи від підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

Податкова соціальна пільга починає застосовуватися до доходів, визначених у підпунктах "а" - "д" цього підпункту при їх нарахуванні (виплаті), та закінчує застосовуватися при завершенні нарахування таких доходів, без подання відповідних заяв, визначених підпунктом 6.3.2 цього пункту.

Податкова соціальна пільга не застосовується до доходів, визначених підпунктом "е" цього підпункту.

6.3.4. Якщо у порушення норм цього пункту платник податку подає заяву про застосування пільги більш ніж одному працедавцю або якщо платник податку при отриманні доходів, визначених у підпункті 6.3.3 цього пункту, подає таку заяву іншому працедавцю, внаслідок чого податкова соціальна пільга фактично застосовується також при отриманні інших доходів протягом будь-якого звітного податкового місяця, то такий платник податку втрачає право на отримання податкової соціальної пільги за всіма місцями отримання доходу починаючи з місяця, у якому мало місце таке порушення, та закінчуючи місяцем, у якому право на застосування податкової соціальної пільги відновлюється.

Платник податку може відновити право на застосування податкової соціальної пільги, якщо він подає заяву про відмову від такої пільги всім працедавцям із зазначенням місяця, в якому мало місце таке порушення, на підставі чого окремий працедавець розраховує та утримує відповідну суму недоплати податку та штраф у розмірі 100 відсотків суми такої недоплати за рахунок найближчої виплати доходу такому платнику податку, а при недостатності суми такої виплати - за рахунок наступних виплат. Якщо з будь-яких підстав сума недоплати та штрафу не була утримана за рахунок доходу платника податку до спливу граничного строку, встановленого законом для подання річної декларації з цього податку, то сума такої недоплати і штрафу стягується податковим органом у порядку, визначеному законом. При цьому право на застосування податкової соціальної пільги до доходу платника податку відновлюється з податкового місяця, наступного за місяцем, в якому сума такої недоплати та штраф повністю погашаються.

Центральний податковий орган встановлює порядок періодичного інформування платників податку про наявність порушень ними норм підпункту 6.3.1 цього пункту, виявлених на підставі даних податкової звітності чи документальних перевірок.

6.3.5. Працедавець, який на підставі належним чином отриманої заяви платника податку про застосування пільги застосовує таку пільгу, не несе будь-якої відповідальності за порушення таким платником податку вимог підпункту 6.3.1 цього пункту, за винятком, коли такий працедавець і такий

платник податку є пов'язаними особами або коли суд встановлює факт змови між таким працедавцем і таким платником податку, спрямованої на ухилення від оподаткування цим податком.

6.4. Вибір податкової соціальної пільги за її розміром та строк її дії

6.4.1. Платник податку, який має право на застосування податкової соціальної пільги більшої, ніж передбачена підпунктом 6.1.1 пункту 6.1 цієї статті, зазначає про таке право у заяві про застосування пільги та додає відповідні підтверджуючі документи за формою, визначеною центральним податковим органом.

6.4.2. Податкова соціальна пільга, передбачена підпунктами "а - в" підпункту 6.1.2 пункту 6.1 цієї статті, надається до кінця року, в якому дитина досягає вісімнадцяти років, а у разі її смерті до досягнення такого віку, - до кінця року, на який припадає така смерть. Право на отримання такої податкової соціальної пільги втрачається у разі позбавлення платника податку батьківських прав або якщо він відмовляється від дитини чи передає дитину на державне утримання, у тому числі до будинку маляти, дитини, інтернату, дитячого будинку сімейного типу, незалежно від того, чи береться плата за таке утримання, чи ні, а також якщо дитина стає курсантом на умовах її повного утримання починаючи з податкового місяця, на який припадає відповідна подія.

Податкова соціальна пільга, передбачена підпунктом "г" підпункту 6.1.2 пункту 6.1 цієї статті, зупиняється з податкового місяця, в якому такий вдівець або вдова бере наступний шлюб чи підпадає під опіку інших осіб.

Податкова соціальна пільга, передбачена підпунктами "д - ж" підпункту 6.1.2 пункту 6.1 цієї статті, зупиняється з податкового місяця, наступного за місяцем, в якому платник податку втрачає статус, визначений у підпунктах "д - ж".

6.4.3. Розрахунок розміру податкової соціальної пільги здійснюється з урахуванням останнього місячного податкового періоду, в якому платник податку помирає чи визнається судом померлим, безвісно відсутнім або втрачає резидентський статус.

6.5. Перерахунок та обмеження

6.5.1. Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та відшкодування), якщо його розмір не перевищує суми, яка дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень.

При цьому граничний розмір доходу, який дає право на отримання податкової соціальної пільги одному з батьків у випадках та розмірах, передбачених підпунктами "а" - "в" підпункту 6.1.2 пункту 6.1 цієї статті, визначається як добуток суми, визначеної в абзаці першому цього підпункту, та відповідної кількості дітей.

Якщо платник податку отримує доходи у вигляді заробітної плати за час відпустки, то з метою визначення граничної суми доходу, що дає право на отримання податкової соціальної пільги, такі доходи (їх частина) відносяться до відповідних податкових періодів їх нарахування.

(Підпункт 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 в редакції Законів N 1780-IV від 15.06.2004 - поширюється на податкові періоди

починаючи з 1 січня 2004 року, N 1958-IV від 01.07.2004)

6.5.2. Працедавець платника податку за місцем застосування податкової соціальної пільги здійснює перерахунок сум доходів, нарахованих такому платнику податку у вигляді заробітної плати, а також сум наданих податкових соціальних пільг:

а) за наслідками кожного звітного податкового року;

б) під час проведення розрахунку за останній місяць застосування податкової соціальної пільги при зміні місяця її застосування за самостійним рішенням платника податку або у випадках, визначених у підпункті 6.3.3 пункту 6.3 цієї статті;

в) під час проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з таким працедавцем.

6.5.3. Якщо внаслідок здійсненого перерахунку виникає недоплата цього податку, то така сума стягується працедавцем за рахунок суми будь-якого оподаткованого доходу (після його оподаткування) за відповідний місяць, а при недостатності суми такого доходу - за рахунок оподатковуваних доходів наступних місяців, до повного погашення суми такої недоплати.

Якщо внаслідок проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з працедавцем, виникає сума недоплати, що перевищує суму оподаткованого доходу платника податку за останній звітний період, то непогашена частина такої недоплати включається до складу податкового зобов'язання платника податку за наслідками звітного податкового року.

6.5.4. Якщо працедавець з будь-яких причин не здійснює перерахунки, зазначені у підпункті 6.5.2 пункту 6.5 цієї статті, та/або не утримує суму недоплати чи її частину (крім випадку, зазначеного в абзаці другого підпункту 6.5.3 цього пункту) у встановлені цим пунктом строки, то така сума стягується податковим органом за рахунок такого працедавця і не включається до складу його валових витрат.

6.5.5. Якщо внаслідок здійсненого перерахунку виникає переплата цього податку, то на її суму зменшується сума нарахованого податкового зобов'язання платника податку за відповідний місяць, а при недостатності такої суми - сума податкових зобов'язань наступних податкових періодів, до повного повернення суми такої переплати.

Якщо внаслідок проведення остаточного розрахунку з платником податку, який припиняє трудові відносини з працедавцем, виникає сума переплати, що перевищує суму податкового зобов'язання, нарахованого за останній звітний період, то така сума підлягає відшкодуванню з бюджету у встановленому порядку.

Стаття 7. Ставка податку

7.1. Ставка податку становить 15 відсотків від об'єкта оподаткування, крім випадків, визначених у пунктах 7.2-7.3 цієї статті.

7.2. Ставка податку становить 5 відсотків від об'єкта оподаткування, нарахованого податковим агентом як:

процент на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок (у тому числі картковий рахунок);

процентний або дисконтний дохід за іменним ощадним (депозитним) сертифікатом;

процент на вклад (внесок) до кредитної спілки, створеної відповідно до закону;

інвестиційний дохід, який виплачується компанії, що управляє активами інституту спільного інвестування, відповідно до закону;

дохід за іпотечним сертифікатом участі, іпотечним сертифікатом з фіксованою дохідністю, відповідно до закону;

дохід за сертифікатом фонду операцій з нерухомістю;

(Пункт 7.2 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

дохід, який виплачується управителем фонду фінансування будівництва;

(Пункт 7.2 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

дохід учасника фонду банківського управління;

(Пункт 7.2 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

в інших випадках, прямо визначених відповідними нормами цього Закону.

(Пункт 7.2 статті 7 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

7.3. Ставка податку становить подвійний розмір ставки, визначеної пунктом 7.1 цієї статті, від об'єкта оподаткування, нарахованого як виграш чи приз (крім у державну лотерею у грошовому виразі) на користь резидентів або нерезидентів, та від будь-яких інших доходів, нарахованих на користь нерезидентів - фізичних осіб, за винятком доходів, визначених у підпункті 9.11.3 пункту 9.11 статті 9 цього Закону.

(Пункт 7.3 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

7.4. Ставка податку може становити інший розмір, визначений відповідними нормами цього Закону.

Стаття 8. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету

8.1. Оподаткування доходів, нарахованих (виплачених) платнику податку податковим агентом

8.1.1. Податковий агент, який нараховує (виплачує) оподатковуваний дохід на користь платника податку, утримує податок від суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену у відповідних пунктах статті 7 цього Закону.

8.1.2. Податок підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету під час виплати оподаткованого доходу єдиним платіжним документом. Банки не мають права приймати платіжні документи на виплату доходу, які не передбачають сплати (перерахування) цього податку до бюджету. Якщо оподатковуваний дохід нараховується, але не виплачується платнику податку особою, що його нараховує, то податок, який підлягає утриманню з такого нарахованого доходу, підлягає сплаті (перерахуванню) до бюджету у строки, встановлені законом для місячного податкового періоду.

8.1.3. Якщо згідно з нормами цього Закону окремі види оподатковуваних доходів (прибутків) не підлягають оподаткуванню при їх нарахуванні чи виплаті, то платник податку зобов'язаний самостійно включити суму таких доходів до складу загального річного оподаткованого доходу та подати річну декларацію з цього податку.

8.1.4. Якщо оподатковуваний дохід виплачується у негрошовій формі чи готівкою з каси резидента, то податок сплачується (перераховується) до бюджету протягом банківського дня, наступного за днем такої виплати.

8.2. Оподаткування доходів, нарахованих платнику податку особою, яка не є податковим агентом

8.2.1. Платник податку, що отримує доходи, нараховані особою, яка не є податковим агентом, зобов'язаний включити суму таких доходів до складу загального річного оподаткованого доходу та подати річну декларацію з цього податку.

8.2.2. Особою, яка не є податковим агентом, вважається нерезидент або фізична особа, яка не має статусу суб'єкта підприємницької діяльності, або не є особою, яка здійснює незалежну професійну діяльність.

(Підпункт 8.2.2 пункту 8.2 статті 8 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Стаття 9. Особливості нарахування та сплати окремих видів доходів

9.1. Оподаткування доходу від надання нерухомості в оренду (суборенду), житловий найм (піднайм)

9.1.1. Податковим агентом платника податку - орендодавця щодо його доходу від надання в оренду земельної ділянки сільськогосподарського призначення, земельної частки (паю), майнового паю є орендар.

При цьому об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше мінімальної суми орендного платежу, встановленої законодавством з питань оренди землі.

9.1.2. Податковим агентом платника податку - орендодавця при нарахуванні доходу від надання в оренду нерухомого майна іншого, ніж зазначене у підпункті 9.1.1 цього пункту (включаючи земельну ділянку, що знаходиться під таким нерухомим майном, чи присадибну ділянку), є орендар.

При цьому об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, зазначеної в договорі оренди, але не менше мінімальної суми орендного платежу за повний чи неповний місяць оренди. Мінімальна сума орендного платежу визначається за методикою, встановленою Кабінетом Міністрів України, виходячи з мінімальної вартості місячної оренди одного квадратного метра загальної площі нерухомості, з урахуванням місця її розташування, інших функціональних та якісних показників, що встановлюється органом місцевого самоврядування села, селища, міста, на території яких розташована така нерухомість, та оприлюднюється у спосіб, найбільш доступний для жителів такої територіальної громади. Якщо таку мінімальну вартість не встановлено чи не оприлюднено до початку звітного податкового року, то об'єкт оподаткування визначається виходячи з розміру орендної плати, визначеного в договорі оренди.

9.1.3. Надання в оренду нерухомості, що належить юридичній або фізичній особі - нерезиденту, здійснюється виключно через засноване ним постійне представництво на території України або юридичну особу - резидента (уповноважену особу), що виконує представницькі функції відносно такого нерезидента на підставі письмового договору, а якщо нерезидент є фізичною особою, - виступає також його податковим агентом відносно таких доходів. Нерезидент, який порушує норми цього пункту, вважається таким, що ухиляється від оподаткування.

9.1.4. Якщо орендар є фізичною особою, яка не є суб'єктом підприємницької діяльності, то особою, відповідальною за нарахування та сплату (перерахування) податку до бюджету, є платник податку - орендодавець.

При цьому:

а) такий орендодавець самостійно нараховує та сплачує податок до бюджету у строки, встановлені законом для квартального податкового періоду, а саме: протягом 40 календарних днів, наступних за останнім днем такого звітного кварталу;

б) договір оренди нерухомого майна підлягає нотаріальному посвідченню, при цьому нотаріус зобов'язаний надіслати інформацію про такий договір податковому органу за основним місцем проживання платника податку - орендодавця за формою та у спосіб, встановлені Кабінетом Міністрів України. У разі порушення такої форми чи способу нотаріус несе відповідальність, встановлену законом за порушення порядку чи строків надання податкової звітності.

9.1.5. Доходи, зазначені у цьому пункті, кінцево оподатковуються при їх виплаті за їх рахунок.

9.2. Оподаткування процентів

9.2.1. Податковим агентом платника податку при нарахуванні (сплаті) на його користь доходів, визначених у пункті 7.2 статті 7 цього Закону, є особа, яка здійснює таке нарахування (сплату).

*(Абзац перший підпункту 9.2.1 пункту 9.2 статті 9 в редакції
Закону N 1958-IV від 01.07.2004)*

Загальна сума податків, утриманих протягом звітного податкового місяця з таких нарахованих (сплачених) процентів платнику податку, сплачується (перераховується) таким податковим агентом до бюджету у строки, визначені законом для місячного податкового періоду.

*(Щодо тимчасового часткового зупинення дії підпункту 9.2.1 пункту
9.2 статті 9 додатково див. Закон N 2285-IV від*

23.12.2004 - редакція до 31.03.2005р.)

9.2.2. Податковий агент, який нараховує проценти, надає податковий розрахунок загальної суми нарахованих процентів та загальної суми утриманих з них податків у складі податкової декларації з податку на прибуток підприємств у строки, встановлені законом для такого податку. При цьому інформація щодо окремого банківського вкладного (депозитного) або поточного (у тому числі карткового) рахунку фізичної особи, суми нарахованих на нього процентів, а також відомостей щодо такої фізичної особи - вкладника не надається.

(Абзац перший підпункту 9.2.2 пункту 9.2 статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Форма зазначеного податкового розрахунку встановлюється у порядку, визначеному законом, та:

для банків узгоджується з Національним банком України;

для небанківських фінансових установ узгоджується з відповідним державним органом, уповноваженим здійснювати контроль та нагляд за такими небанківськими фінансовими установами відповідно до закону.

(Щодо тимчасового часткового зупинення дії підпункту 9.2.2 пункту

9.2 статті 9 додатково див. Закон N 2285-IV від

23.12.2004 - редакція до 31.03.2005р.)

9.2.3. Оподаткування процентів (у тому числі дисконтних доходів), сплачених (нарахованих) з інших підстав, ніж зазначені у підпункті 9.2.1 цього пункту, здійснюється у загальному порядку, встановленому цим Законом для доходів, що кінцево оподатковуються при їх виплаті, за ставкою, визначеною у пункті 7.1 статті 7 цього Закону.

9.2.4. Доходи, зазначені у цьому пункті, кінцево оподатковуються при їх виплаті за їх рахунок.

9.3. Оподаткування дивідендів

9.3.1. Податковим агентом платника податку при нарахуванні (виплаті) на його користь дивідендів, крім випадків, визначених у підпункті 4.3.17 цього Закону, є емітент корпоративних прав або за його дорученням - інша особа, яка здійснює таке нарахування (виплату).

9.3.2. Податковим агентом при виплаті дивідендів є будь-який резидент, який нараховує дивіденди, включаючи того, що сплачує податок на прибуток підприємств у спосіб, відмінний від загального (є суб'єктом спрощених систем оподаткування), або є звільненим від сплати такого податку з будь-яких підстав.

9.3.3. Резидент, що виплачує дивіденди платникам цього податку, надає податковому органу у строки, встановлені законом для місячного податкового періоду, податковий розрахунок про нараховані дивіденди, форма якого визначається за правилами, встановленими законом.

(Підпункт 9.3.3 пункту 9.3 статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

9.3.4. Дивіденди, які нараховані платнику податку емітентом корпоративних прав - резидентом, що є фізичною або юридичною особою, підлягають оподаткуванню за ставкою, визначеною пунктом 7.1 статті 7 цього Закону.

(Підпункт 9.3.4 пункту 9.3 статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

9.3.5. Доходи, зазначені у цьому пункті, кінцево оподатковуються при їх виплаті за їх рахунок.

9.4. Оподаткування роялті

9.4.1. Оподаткування роялті здійснюється за правилами, встановленими пунктом 9.3 цієї статті

для оподаткування дивідендів, без застосування норм підпункту 4.3.17 пункту 4.3 статті 4 цього Закону.

9.4.2. Резиденти можуть нараховувати роялті лише у зв'язку з використанням платником податку права на інтелектуальну (промислову) власність, зареєстрованого відповідно до закону.

9.5. Оподаткування виграшів та призів

9.5.1. Податковим агентом платника податку при нарахуванні на його користь доходу у вигляді призів, виграшів у лотерею (крім державних лотерей), інших розіграшів або виграшів в азартних іграх, є особа, яка здійснює таке нарахування.

При нарахуванні доходів у вигляді виграшів у лотерею (крім державних лотерей) або в інших розіграшах, які передбачають попереднє придбання платником податку права на участь у таких лотереях чи розіграшах, не беруться до уваги витрати, понесені платником податку у зв'язку з одержанням такого доходу.

При нарахуванні доходу, отриманого у вигляді виграшу в азартних іграх в казино, інших гральних місцях чи домах (далі - гральний заклад), за винятком гри в тоталізатор, враховуються витрати платника податку, понесені ним у зв'язку з отриманням такого доходу протягом робочого дня (зміни).

При нарахуванні доходу, отриманого у вигляді виграшу в азартних іграх в тоталізатор, враховуються витрати платника податку, понесені ним у зв'язку з отриманням такого доходу протягом періоду з початку прийняття ставки до завершення розіграшу.

Доходи, зазначені у цьому підпункті, кінцево оподатковуються при їх виплаті за їх рахунок.

Порядок податкового обліку доходів та витрат платників податків - гравців у гральних закладах встановлюється центральним податковим органом.

(Підпункт 9.5.1 пункту 9.5 статті 9 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

9.5.2. Платник податку, який отримує дохід у вигляді виграшу в азартні ігри в казино, інших гральних місцях чи домах (далі - гральний заклад), зобов'язаний включити до складу свого загального оподаткованого річного доходу позитивну різницю між сумою такого доходу та документально підтвердженими витратами, понесеними у зв'язку з отриманням такого доходу протягом такого року.

З метою здійснення податкового контролю будь-яка фізична особа - резидент чи нерезидент зобов'язана пред'явити паспорт при вході до грального закладу, а відповідна службова особа такого грального закладу зобов'язана занести відомості про номер такого паспорта, ім'я та прізвище його власника, його громадянство, а у разі коли така особа є громадянином України - зареєстроване місце його проживання. На вимогу платника податку - гравця особа, що виплачує виграш, зобов'язана надати персоніфіковані відомості про такий виграш та понесені такою особою витрати. Порядок виконання норм цього підпункту визначається центральним податковим органом.

У разі якщо такі персоніфіковані відомості були надані платнику податку, то податковий орган має право на отримання цих відомостей у податкового агента.

(Підпункт 9.5.2 пункту 9.5 статті 9 доповнено абзацом третім згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

9.6. Оподаткування інвестиційного прибутку

9.6.1. Облік фінансових результатів операцій з інвестиційними активами ведеться платником податку самостійно, окремо від інших доходів і витрат.

9.6.2. Інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу, та його вартістю, що розраховується виходячи з суми витрат, понесених у зв'язку з придбанням такого активу, з урахуванням норм підпункту 9.6.4 цього пункту.

До продажу інвестиційного активу прирівнюються також операції з:

обміну інвестиційного активу на інший інвестиційний актив;

зворотного викупу корпоративного права його емітентом, яке належало платнику податку;

повернення платнику податку коштів або майна (майнових прав), попередньо внесених ним до статутного фонду емітента корпоративних прав, внаслідок виходу такого платника податку з числа засновників (учасників) такого емітента чи ліквідації такого емітента.

Придбанням інвестиційного активу вважаються також операції з внесення платником податку коштів або майна до статутного фонду юридичної особи - резидента в обмін на емітовані ним корпоративні права.

Інвестиційний актив, подарований платнику податку чи успадкований платником податку, вважається придбаним за нульовою вартістю.

9.6.3. Якщо у результаті розрахунку інвестиційного прибутку за правилами, встановленими підпунктом 9.6.2 цього пункту, виникає від'ємне значення, то воно вважається інвестиційним збитком.

9.6.4. Якщо протягом 30 календарних днів до дня продажу пакета цінних паперів (корпоративних прав), а також протягом наступних 30 календарних днів за днем такого продажу платник податку придбає пакет ідентичних цінних паперів (корпоративних прав), то:

а) інвестиційний збиток, що виник внаслідок такого продажу, не враховується при визначенні загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами;

б) вартість придбаного пакета для цілей оподаткування визначається за ціною його придбання, але не нижче ціни проданого пакета.

9.6.5. Якщо платник податку протягом звітного року продає інвестиційний актив за договором, який обумовлює право на його зворотний викуп у наступному році, чи придбає опціон на такий викуп, то інвестиційний збиток, який виникає внаслідок такого продажу, не враховується при визначенні загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами.

Якщо платник податку, який продає інвестиційний актив протягом звітного податкового року, внаслідок чого виникає інвестиційний збиток, придбає такий інвестиційний актив або ідентичний йому пакет у наступному податковому році, то для цілей оподаткування вартість такого придбаного пакета визначається на рівні ціни такого проданого пакета, відповідно збільшеної або зменшеної на різницю між цінами придбання цих двох пакетів.

Якщо платник податку продає пакет цінних паперів (корпоративні права) пов'язаним з ним особам, то інвестиційний збиток, що виникає внаслідок такого продажу, не враховується при визначенні загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами.

Якщо платник податку дарує інвестиційний актив або передає його у спадщину, то інвестиційний збиток, що виникає внаслідок такого дарування або надання у спадщину, не враховується при визначенні загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами.

9.6.6. До складу загального річного оподаткованого доходу платника податку включається позитивне значення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами за наслідками такого звітного року.

Загальний фінансовий результат операцій з інвестиційними активами визначається як сума інвестиційних прибутків, отриманих платником податку протягом звітного року, зменшена на суму інвестиційних збитків, понесених платником податку протягом такого року.

Якщо загальний фінансовий результат операцій з інвестиційними активами має від'ємне значення, то його сума переноситься у зменшення загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами наступних років до його повного погашення.

9.6.7. Для цілей цього пункту:

а) під терміном "інвестиційний актив" розуміється пакет цінних паперів чи корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, випущені одним емітентом, а також банківські метали, придбані у банку, незалежно від місця їх подальшого продажу;

б) під терміном "пакет цінних паперів" розуміється окремий цінний папір чи сукупність ідентичних цінних паперів;

в) під терміном "ідентичний цінний папір" розуміються цінні папери, випущені одним емітентом за тотожними умовами емісії, виплати доходу, викупу чи погашення.

9.6.8. Не підлягає оподаткуванню та не включається до складу загального річного оподаткованого доходу:

а) дохід, отриманий платником податку протягом звітного податкового року від продажу інвестиційних активів, якщо сума такого доходу не перевищує суму, визначену у підпункті 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону;

б) дохід, отриманий платником податку від продажу інвестиційних активів у випадках, визначених підпунктами 4.3.3 та 4.3.18 пункту 4.3 статті 4 цього Закону.

У випадках, визначених підпунктами "а" і "б" цього підпункту, платник податку не включає до розрахунку загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами суму таких доходів та витрат на придбання таких інвестиційних активів.

9.6.9. Платник податку, який здійснює операції з інвестиційними активами з використанням послуг професійного торговця цінними паперами, має право укласти договір з таким торговцем щодо виконання ним функцій податкового агента. Порядок застосування цього підпункту визначається центральним податковим органом.

9.6.10. Норми цього пункту не поширюються на придбання або продаж (погашення) платником податку цінних паперів у вигляді ощадних (депозитних) сертифікатів, іпотечних сертифікатів участі, іпотечних сертифікатів з фіксованою дохідністю.

(Підпункт 9.6.10 пункту 9.6 статті 9 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

9.7. Оподаткування благодійної допомоги

9.7.1. Не підлягає оподаткуванню та включенню до складу загального місячного або річного оподаткованого доходу платника податку благодійна, у тому числі гуманітарна, допомога (далі - благодійна допомога), яка надходить на його користь у вигляді коштів або майна (безоплатно виконаної роботи, наданої послуги) та відповідає вимогам, визначеним цим пунктом.

Для цілей оподаткування благодійна допомога поділяється на цільову та нецільову благодійну допомогу.

Цільовою є благодійна допомога, яка надається під визначені умови та напрями її витрачання, а нецільовою вважається допомога, яка надається без встановлення таких умов або напрямів.

9.7.2. Не підлягає включенню до оподаткованого доходу цільова або нецільова благодійна допомога, яка надходить платнику податку, постраждалому внаслідок:

а) екологічних, техногенних та інших катастроф у місцевостях, оголошених згідно з Конституцією України зонами надзвичайної екологічної ситуації, у граничних сумах, визначених Кабінетом Міністрів України;

б) стихійного лиха, аварій, епідемій та епізоотій загальнодержавного або місцевого характеру, які завдали або створюють загрозу здоров'ю громадян, навколишньому природному середовищу, викликали або можуть викликати людські жертви або втрату власності громадян, у зв'язку з якими рішення про залучення благодійної допомоги було прийнято відповідно Кабінетом Міністрів України або органом місцевого самоврядування, у граничних сумах, визначених Кабінетом Міністрів України.

Благодійна допомога, що надається на зазначені цілі, повинна розподілятися через державний чи місцевий бюджет або через банківські рахунки існуючої мережі благодійних організацій, Товариства Червоного Хреста України.

9.7.3. Не підлягає включенню до оподаткованого доходу сума нецільової благодійної

допомоги, у тому числі матеріальної, яка надається резидентами - юридичними або фізичними особами на користь платника податку протягом звітного податкового року сукупно у розмірі, що не перевищує розмір суми граничного розміру доходу, визначеного згідно з абзацом першим підпункту 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону, встановленого на 1 січня такого року, за умови, що на такого платника податку поширюється право на отримання податкової соціальної пільги згідно з підпунктом 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону.

(Абзац перший підпункту 9.7.3 пункту 9.7 статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Благодійник - юридична особа зазначає відомості про надані суми нецільової благодійної допомоги у складі податкової звітності.

При отриманні нецільової благодійної допомоги від благодійника - фізичної особи платник податку зобов'язаний подати річну податкову декларацію із зазначенням її сум у разі, якщо:

а) загальна сума отриманої нецільової благодійної допомоги протягом звітного податкового року перевищує її граничний розмір, установлений підпунктом 9.7.3 цього пункту;

б) платник податку не має права на отримання податкової соціальної пільги згідно з підпунктом 6.5.1 пункту 6.5 статті 6 цього Закону.

9.7.4. Не підлягає включенню до оподаткованого доходу цільова благодійна допомога, яка надається резидентами - юридичними або фізичними особами у будь-якій сумі (вартості):

а) закладу охорони здоров'я для компенсації вартості платних послуг з лікування платника податку або члена його сім'ї першого ступеня споріднення, у тому числі для придбання ліків (донорських компонентів, протезно-ортопедичних пристосувань) у розмірах, що не покриваються виплатами з фонду загальнообов'язкового медичного страхування, крім витрат на косметичне лікування або косметичну хірургію (включаючи косметичне протезування, не пов'язане з медичними показаннями), водолікування та геліотерапію, не пов'язані з хронічними захворюваннями, лікування та протезування зубів з використанням дорогоцінних металів, гальванопластики та порцеляни, аборти (крім абортів, які проводяться за медичними показаннями, або якщо вагітність стала наслідком згвалтування), операції з переміни статі; лікування венеричних захворювань (крім СНІДу та венеричних захворювань, причиною яких стало нестатеве зараження або згвалтування), лікування тютюнової чи алкогольної залежності; клонування людини або її органів; придбання ліків, медичних засобів та пристосувань, які не підпадають під перелік життєво необхідних, встановлений Кабінетом Міністрів України;

б) нижчевизначеним закладам для розподілу благодійної допомоги між особами, що не досягли 18-річного віку та перебувають у таких закладах:

будинку маляти;

будинку дитини;

будинку-інтернату;

школі-інтернаті (у тому числі спеціальній, санаторній або для сиріт);

дитячому будинку сімейного типу;

школі соціальної реабілітації;

притулку для неповнолітніх;

приймальнику-розподільнику системи Міністерства внутрішніх справ України;

в) державному або комунальному закладу чи благодійній організації, у тому числі Товариству Червоного Хреста України, що надають послуги особам, які не мають житла, з їх харчування та облаштування на нічліг;

г) пенітенціарному закладу для поліпшення умов утримання, харчування чи медичного обслуговування осіб, які перебувають у слідчих ізоляторах чи місцях позбавлення волі, або безпосередньо таким особам;

д) будинку для престарілих чи інвалідів для поліпшення умов їх утримання, харчування, медичного обслуговування, соціальної реабілітації;

е) платнику податку, який здійснює наукове дослідження або розробку, для відшкодування вартості обладнання, матеріалів, інших витрат (крім виплат заробітної плати, додаткових благ, інших особистих витрат), за умови, якщо результати таких досліджень та розробок підлягають оприлюдненню та не можуть бути предметом патентування чи інших обмежень у оприлюдненні чи безоплатному поширенні об'єктів права інтелектуальної (промислової) власності, отриманих у результаті таких досліджень або розробок, а також якщо отримання такої допомоги не містить передумов щодо виникнення будь-яких договірних зобов'язань між благодійником або будь-якою третьою особою та набувачем благодійної допомоги у майбутньому, крім обов'язків з цільового використання такої благодійної допомоги.

У разі коли після завершення зазначеного наукового дослідження (розробки) у набувача благодійної допомоги залишаються об'єкти власності, надані благодійною організацією для виконання такого дослідження (розробки), такий набувач зобов'язаний:

або придбати такі об'єкти власності у такої благодійної організації за їх звичайною ціною на момент такого придбання;

або повернути такі об'єкти власності такій благодійній організації чи іншій благодійній організації;

або визнати дохід у розмірі вартості таких об'єктів власності, визначеної за звичайними цінами, з наступним його оподаткуванням;

є) аматорській спортивній організації, клубу для компенсації витрат з придбання або оренди спортивного знаряддя та інвентарю, користування спортивними майданчиками, приміщеннями чи спорудами для проведення тренувань, забезпечення участі спортсмена-аматора у спортивних змаганнях.

Під терміном "аматорська спортивна організація, клуб" розуміється громадська організація, діяльність якої не спрямована на отримання доходу; під терміном "спортсмен-аматор" розуміється особа, чия спортивна діяльність не спрямована на отримання доходу, за винятком отримання нагород чи винагород від імені держави, органів місцевого самоврядування або громадських організацій як України, так і інших країн, у вигляді медалей, грамот, пам'ятних призов у формах, відмінних від грошової, а також як сума відшкодування витрат, пов'язаних із відрядженням такого спортсмена-аматора у місце проведення змагання, у межах встановлених законом норм для відрядження найманого працівника.

До запровадження системи загальнообов'язкового медичного страхування норми підпункту "а" підпункту 9.7.4 цього пункту поширюються на загальну суму (вартість) благодійної допомоги, отриманої набувачем на такі цілі (з урахуванням зазначених у цьому пункті обмежень).

(Підпункт 9.7.4 пункту 9.7 статті 9 доповнено абзацом згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

9.7.5. Набувач цільової благодійної допомоги у вигляді коштів має право на її використання протягом строку, встановленого умовами такої допомоги, але не більше 12 календарних місяців, наступних за місяцем отримання такої допомоги, за винятком отримання благодійної допомоги у вигляді ендавменту. Якщо цільова благодійна допомога у вигляді коштів не використовується її набувачем протягом такого строку та не повертається благодійнику до його закінчення, то такий набувач зобов'язаний включити невикористану суму такої допомоги до складу загального річного оподаткованого доходу та сплатити відповідний податок.

Під терміном "ендавмент" слід розуміти суму коштів або цінних паперів, які вносяться благодійником у банк або небанківську фінансову установу, завдяки чому набувач благодійної допомоги отримує право на використання процентів або дивідендів, нарахованих на суму такого

ендавменту. При цьому такий набувач не має права витратити або відчужувати основну суму такого ендавменту без згоди благодійника.

9.7.6. Набувач цільової благодійної допомоги має право звернутися до податкового органу з поданням щодо продовження строку використання такої цільової благодійної допомоги у разі існування достатніх підстав, що підтверджують неможливість її повного використання у зазначені цим пунктом строки, а керівник такого податкового органу має право прийняти рішення про таке продовження. Якщо податковий орган відмовляє у такому продовженні, його рішення може бути оскаржене в апеляційному порядку згідно із законом.

9.7.7. Забороняється надавати благодійну чи спонсорську допомогу органам державного управління та органам місцевої влади або створеним ними благодійним фондам чи іншим неприбутковим організаціям чи за їх дорученням - третім особам, якщо надання такої благодійної допомоги є попередньою або наступною умовою видачі платнику податку будь-якого дозволу, ліцензії, узгодження, державної послуги чи іншого рішення на його користь або прискорення такої видачі (спрощення її процедури).

Дії посадових (службових) осіб органів державного управління та органів місцевої влади з висування таких умов вважаються діями з вимагання коштів або майна у розмірі такої благодійної чи спонсорської допомоги.

9.8. Оподаткування доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення та пенсійних вкладів

9.8.1. Податковим агентом платника податку - отримувача виплати чи викупної суми є страховик-резидент, який здійснює нарахування страхової виплати чи викупної суми за договором недержавного пенсійного забезпечення або довгострокового страхування життя.

Податковим агентом платника податку - вкладника за договором пенсійного вкладу, учасника недержавних пенсійних фондів є адміністратор недержавних пенсійних фондів, який здійснює нарахування виплат за договором пенсійного вкладу та за договором з недержавним пенсійним фондом.

9.8.2. Податковий агент утримує та сплачує (перераховує) до бюджету податок за ставкою, визначеною у пункті 7.1 статті 7 цього Закону, від:

а) 60 відсотків суми:

одноразової страхової виплати за договором довгострокового страхування життя при досягненні застрахованою особою певного віку, обумовленого у такому страховому договорі, чи при її дожитті до закінчення строку такого договору;

виплат пенсії на визначений строк, що проводиться з недержавного пенсійного фонду учаснику фонду в порядку та строки, що визначені законодавством;

б) 60 відсотків сум:

регулярних та послідовних виплат (ануїтетів) за договором довгострокового страхування життя, пенсійних виплат за договором пенсійного вкладу, виплат довічної пенсії (довічні ануїтети), крім випадків, визначених у підпункті "а" підпункту 9.8.3 цього пункту;

в) викупної суми при достроковому розірванні страхувальником договору довгострокового страхування життя;

г) суми коштів, з яких не було утримано (сплачено) податок та які виплачуються вкладнику з його пенсійного вкладу у зв'язку з достроковим розірванням договору пенсійного вкладу;

(Підпункт "г" підпункту 9.8.2 пункту 9.8 статті 9 в редакції Закону N 3201-IV від 15.12.2005)

г) суми одноразових пенсійних виплат учаснику недержавного пенсійного фонду, за винятком одноразових виплат, передбачених у підпункті "в" підпункту 9.8.3 цього пункту.

9.8.3. Не підлягають оподаткуванню при їх нарахуванні (виплаті) страховиком-резидентом або адміністратором недержавних пенсійних фондів та не включаються до складу загального оподатковуваного доходу платника податку звітних податкових періодів, встановлених законом:

а) суми регулярних та послідовних виплат (ануїтетів) за договором довгострокового страхування життя або пенсійних виплат за договором пенсійного вкладу, виплат пенсій на визначений строк або довічних пенсій, одержувані платником податку - резидентом, що має вік, не менший 70 років;

б) сума страхової виплати за договором довгострокового страхування життя, якщо внаслідок страхового випадку застрахована особа отримує інвалідність I групи;

в) сума виплат за договором пенсійного вкладу, виплат пенсії на визначений строк, довічних або одноразових пенсій, якщо вкладник, учасник недержавного пенсійного фонду чи застрахована особа отримує інвалідність I групи.

9.8.4. Дохід у вигляді страхової виплати або виплати за договором пенсійного вкладу чи за договором недержавного пенсійного забезпечення, що сплачується спадкоємцю платника податку, оподатковується за правилами, встановленими статтею 13 цього Закону для оподаткування спадщини;

9.8.5. Сума доходів, отриманих за договорами довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного забезпечення, що підлягають оподаткуванню відповідно до підпунктів 9.8.2 та 9.8.4 цього пункту, зменшується на суму страхових внесків, сплачених за такими договорами до 1 січня 2004 року.

(Пункт 9.8 статті 9 в редакції Закону N 1958-IV від
01.07.2004)

9.9. Оподаткування іноземних доходів

9.9.1. Якщо джерело виплат будь-яких оподатковуваних доходів є іноземним, то сума такого доходу включається до складу загального річного оподатковуваного доходу платника податку - їх отримувача, який зобов'язаний подати річну податкову декларацію.

9.9.2. Якщо згідно з нормами міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, платник податку може зменшити суму річного податкового зобов'язання на суму податків, сплачених за кордоном, то такий платник податку визначає суму такого зменшення за визначеними підставами у річній податковій декларації.

9.9.3. Не підлягають зарахуванню у зменшення суми річного податкового зобов'язання платника податку такі податки:

а) податки на капітал (приріст капіталу), податки на майно;

б) поштові податки;

в) податки на реалізацію (продаж), інші непрямі податки, незалежно від того, чи підпадають вони під категорію прибуткових податків або вважаються окремими податками згідно з законодавством іноземних держав.

9.9.4. Для отримання права на зменшення суми податкового зобов'язання на суму податку, сплаченого за межами України, платник податку зобов'язаний отримати від державного органу країни, в якій сплачується такий дохід, уповноваженого стягувати такий податок, довідку про суму стягнутого податку, а також про базу його нарахування. Така довідка має бути легалізована консульською установою України у відповідній країні.

9.9.5. Сума податку з іноземного доходу платника податку - резидента, сплаченого за кордоном України, не може перевищувати суму податку, розраховану на базі загального річного оподатковуваного доходу такого платника податку (з урахуванням суми отриманого іноземного доходу).

9.10. Оподаткування сум надміру витрачених коштів, отриманих платником податку на відрядження або під звіт та не повернутих у встановлений строк

9.10.1. Податковим агентом платника податку при оподаткуванні сум, отриманих на відрядження або під звіт, не повернутих таким платником податку протягом встановленого підпунктом 9.10.3 цього пункту строку, є особа, що надала такі суми, а саме:

а) на відрядження у сумі перевищення над сумою витрат платника податку на таке відрядження, розрахованою згідно з підпунктом 5.4.8 пункту 5.4 статті 5 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств";

б) під звіт для здійснення окремих цивільно-правових дій від імені та за рахунок особи, що їх надала, у сумі перевищення над сумою фактичних витрат платника податку на здійснення таких дій.

Сума податку, нарахована на суму такого перевищення, утримується особою, що надала такі кошти, за рахунок будь-якого оподатковуваного доходу (після його оподаткування) платника податку за відповідний місяць, а при недостатності суми такого доходу - за рахунок оподатковуваних доходів наступних звітних місяців, до повної сплати суми такого податку.

Якщо платник податку припиняє трудові або цивільно-правові відносини з особою, що надала такі кошти, то така сума податку утримується за рахунок останньої виплати оподатковуваного доходу під час проведення остаточного розрахунку, а при недостатності суми такого доходу непогашена частина податку включається до складу податкового зобов'язання платника податку за наслідками звітного податкового року.

Якщо повне утримання такої суми податку є неможливим внаслідок смерті платника податку або визнання його за рішенням суду безвісно відсутнім або померлим, то така сума утримується при нарахуванні доходу за останній для такого платника податку податковий період, а в непогашеній частині визнається безнадійною до сплати.

9.10.2. Звіт про використання коштів, наданих на відрядження або під звіт, надається за формою, встановленою центральним податковим органом, до закінчення третього банківського дня, наступного за днем, у якому платник податку:

а) завершує таке відрядження;

б) завершує виконання окремої цивільно-правової дії за дорученням та за рахунок особи, що надала кошти під звіт.

За наявності надміру витрачених коштів їх сума повертається платником податку у касу або зараховується на банківський рахунок особи, що їх надала, до або під час подання зазначеного звіту.

9.10.3. Якщо платник податку повертає суму надміру витрачених коштів пізніше граничного строку, встановленого підпунктом 9.10.2 цього пункту, але не пізніше звітного місяця, на який припадає останній день такого граничного строку, то такий платник податку сплачує штраф у розмірі 15 відсотків суми таких надміру витрачених коштів, який стягується за процедурою утримання податку, встановленою підпунктом 9.10.1 цього пункту.

Якщо платник податку не повертає суму надміру витрачених коштів протягом звітного місяця, на який припадає такий граничний строк, то така сума підлягає оподаткуванню за правилами, встановленими підпунктом 9.10.1 цього пункту, та платник податку сплачує штраф, встановлений абзацом першим цього підпункту.

Якщо у майбутніх податкових періодах платник податку повертає суму надміру витрачених коштів або вона стягується з такого платника податку за рішенням суду, перерахунок податкових зобов'язань такого платника податку не здійснюється, а сума штрафу не відшкодовується.

9.10.4. Норми цього пункту поширюються також на витрати, пов'язані з відрядженням чи виконанням окремих цивільно-правових дій, які були оплачені з використанням корпоративних платіжних карток, дорожніх, банківських або персональних чеків, інших платіжних документів, з урахуванням таких особливостей:

(Абзац підпункту 9.10.4 пункту 9.10 статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

а) якщо при застосуванні платіжних карток під час службових відряджень відрядженою особою - платником податку отримувалася готівка, то платник податку подає звіт про використання наданих на відрядження коштів і повертає суму надміру витрачених коштів до закінчення третього банківського дня після завершення відрядження;

(Підпункт 9.10.4 пункту 9.10 статті 9 доповнено підпунктом "а"

згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

б) якщо при застосуванні платіжних карток під час службових відряджень відрядженою особою - платником податку здійснювалися розрахунки у безготівковій формі термін подання платником податку звіту про використання наданих на відрядження коштів - не пізніше 10 днів, а за наявності поважних причин працедавець (самозайнята особа) може його подовжити до 20 банківських днів (до з'ясування питань щодо виявлення розбіжностей між відповідними звітними документами).

(Підпункт 9.10.4 пункту 9.10 статті 9 доповнено підпунктом "б" згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

9.11. Оподаткування доходів, одержаних нерезидентами

9.11.1. Доходи з джерелом їх походження з України, що нараховуються (виплачуються, надаються) на користь нерезидентів, підлягають оподаткуванню за правилами, встановленими для резидентів, з урахуванням особливостей, визначених окремими нормами цього Закону.

Додатково до визначень пункту 1.3 статті 1 цього Закону доходами з джерелом їх походження з України вважаються доходи, нараховані нерезидентам, які:

а) працюють на об'єктах, розташованих на території України, у тому числі у представництвах нерезидентів - юридичних осіб, незалежно від джерел виплати таких доходів;

б) є членами керівних органів резидентів - юридичної особи чи фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності або їх представництв за кордоном та отримують у цьому зв'язку заробітну плату, інші виплати та винагороди за рахунок таких резидентів;

в) є суб'єктами підприємницької діяльності або здійснюють незалежну професійну діяльність на території України, незалежно від джерел виплати таких доходів.

9.11.2. Якщо доходи з джерелом їх походження з України виплачуються нерезиденту іншим нерезидентом, то такі доходи повинні зараховуватися на рахунок, відкритий таким нерезидентом у банку-резиденті, режим якого встановлюється Національним банком України. При цьому цей банк-резидент вважається податковим агентом при здійсненні будь-яких видаткових операцій з такого рахунку.

У разі виплати нерезидентом таких доходів іншому нерезиденту готівкою або у формі, відмінній від грошової, нерезидент - отримувач такого доходу зобов'язаний самостійно нарахувати та сплатити (перерахувати) податок до бюджету протягом 20 календарних днів, наступних за днем одержання таких доходів, але не пізніше закінчення його перебування в Україні.

Порядок виконання норм цього підпункту визначається Кабінетом Міністрів України за погодженням з Національним банком України.

9.11.3. Якщо зазначені у підпункті 9.11.1 цього пункту доходи виплачуються нерезиденту резидентом - фізичною або юридичною особою, то такий резидент вважається податковим агентом такого нерезидента стосовно таких доходів. При укладенні договору з нерезидентом, умови якого передбачають отримання таким нерезидентом доходу з джерелом його походження з України, резидент зобов'язаний зазначити у такому договорі ставку податку, яка буде застосована до таких доходів.

(Абзац перший підпункту 9.11.3 пункту 9.11 статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

При нарахуванні на користь нерезидента доходів у вигляді процентів, дивідендів або роялті

застосовується відповідна ставка податку, встановлена цим Законом для нарахування таких доходів резиденту.

9.12. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою - суб'єктом підприємницької діяльності або фізичною особою, яка сплачує ринковий збір

9.12.1. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою від продажу нею товарів (надання послуг, виконання робіт) у межах її підприємницької діяльності без створення юридичної особи, а також фізичною особою, яка сплачує ринковий збір, здійснюється за правилами, встановленими спеціальним законодавством з цих питань, з урахуванням норм цього пункту.

9.12.2. Якщо фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності або фізична особа, яка сплачує ринковий збір, отримує інші доходи, ніж визначені у підпункті 9.12.1 цього пункту, то такі доходи оподатковуються за загальними правилами, встановленими цим Законом для платників податку, що не є такими суб'єктами підприємницької діяльності.

9.12.3. Фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності або фізична особа, яка сплачує ринковий збір, вважається податковим агентом найманої нею особи або фізичної особи, що перебуває з нею у цивільно-правових відносинах, стосовно будь-яких оподатковуваних доходів, нарахованих на користь такої особи, включаючи будь-які доходи, які кінцево оподатковуються при їх виплаті. При цьому порядок нарахування та сплати збору до Пенсійного фонду України або внесків до державних соціальних фондів такими фізичними особами визначається спеціальним законодавством з питань такого спрощеного оподаткування.

Стаття 10. Оподаткування операцій, пов'язаних з іпотечним житловим кредитуванням

10.1. Платник податку - резидент має право включити до складу податкового кредиту частину суми процентів за іпотечним житловим кредитом, фактично сплачених протягом звітного податкового року.

Таке право виникає у разі, якщо за рахунок такого іпотечного житлового кредиту будується чи придбається житловий будинок (квартира, кімната), визначений таким платником податку як основне місце його проживання.

10.2. Частина суми процентів, яка включається до складу податкового кредиту платника податку - позичальника іпотечного житлового кредиту, дорівнює добутку суми процентів, фактично сплачених платником податку протягом звітного податкового року у рахунок його погашення, на коефіцієнт, який розраховується за такою формулою:

$K = MP/FP$, де

K - коефіцієнт;

MP - мінімальна загальна площа житла, яка дорівнює 100 квадратних метрів;

FP - фактична загальна площа житла, яке будується (придбається) платником податку за рахунок іпотечного кредиту.

Якщо цей коефіцієнт є більшим одиниці, то до складу податкового кредиту включається сума фактично сплачених процентів за іпотечним кредитом без застосування такого коефіцієнта.

10.3. Якщо товариство співвласників житла або житловий кооператив не виконує обов'язків із своєчасного погашення основної суми чи процентів за іпотечним житловим кредитом, то стягнення не може бути спрямовано на житло особи, яка не має заборгованості за основною сумою та процентами за таким іпотечним кредитом, а також на місця загального користування у частині, що припадає на неї.

10.4. Продаж підвалів або горищ товариства співвласників житла або житлового кооперативу, надання їх в оренду чи надання права на здійснення будь-яких перебудов чи надбудов (мансард) відбувається у випадку, якщо таке товариство або кооператив відповідно до його статуту (положення) укладає відповідну цивільно-правову угоду, а за наявності залученого ними іпотечного кредиту - за письмової згоди кредитора.

Кошти, отримані за такою угодою, зараховуються на рахунок такого товариства або кооперативу та спрямовуються на погашення основної суми та процентів за іпотечним житловим кредитом, а за відсутності зобов'язань з такого кредиту - зараховуються на рахунок особи, яка надає комунальні послуги такому товариству або кооперативу у порядку, визначеному їх керівними органами.

10.5. Право на включення до складу податкового кредиту суми, розрахованої згідно з цією статтею, надається платнику податку не частіше одного разу на 10 календарних років починаючи з року, в якому об'єкт житлової іпотеки придбається або починає будуватися.

Якщо іпотечний житловий кредит має строк погашення більший, ніж 10 календарних років, право на включення частини суми процентів до складу податкового кредиту за новим іпотечним житловим кредитом виникає у платника податку після повного погашення основної суми та процентів попереднього іпотечного житлового кредиту.

У разі коли подружжя, у спільній сумісній власності яких знаходився об'єкт іпотеки, розлучається, то зазначені строки поширюються на колишнього члена подружжя, у власності якого залишається об'єкт іпотеки, а у разі поділу такого об'єкта між колишніми членами подружжя - на кожного такого члена.

Платник податку має право відновити право на включення частини суми процентів, фактично сплачених за новим іпотечним житловим кредитом, до складу податкового кредиту без дотримання зазначених у цій статті строків у разі:

- а) примусового продажу або конфіскації об'єкта іпотеки у випадках, передбачених законом;
- б) ліквідації об'єкта житлової іпотеки за рішенням органу місцевої влади у випадках, передбачених законом;
- в) зруйнування об'єкта житлової іпотеки або визнання його непридатним для використання з причин нездоланної сили (форс-мажору);
- г) продажу об'єкта іпотеки у зв'язку з неплатоспроможністю (банкрутством) платника податку відповідно до закону.

10.6. Право на включення частини суми процентів, фактично сплаченої за іпотечним житловим кредитом, до складу податкового кредиту має особа, яка досягла 18-річного віку. Це правило не поширюється на випадки, коли:

- а) об'єкт іпотеки перебуває у спільній частковій або спільній сумісній власності подружжя, один з членів якого молодший за віком;
- б) за умовами заповіту об'єкт іпотеки передається у спадщину фізичній особі, молодшій за віком.

10.7. Розподіл витрат між членами подружжя

10.7.1. Право на включення до складу податкового кредиту частини суми процентів, фактично сплаченої за іпотечним житловим кредитом, надається одному з членів подружжя, у спільній частковій або спільній сумісній власності якого знаходиться об'єкт іпотеки. При цьому кредитна угода має бути підписаною обома членами такого подружжя або одним з членів подружжя за наявності нотаріально завіреної довіреності іншого члена подружжя на таке підписання.

Якщо таке подружжя розлучається, то право на включення до складу податкового кредиту частини суми процентів, фактично сплаченої за іпотечним житловим кредитом, має платник податку, у власності якого залишається за домовленістю сторін або за рішенням суду такий об'єкт іпотеки.

10.7.2. Якщо внаслідок розлучення об'єкт іпотеки поділяється між колишніми членами подружжя, то правом на включення до складу податкового кредиту частини суми процентів за іпотечним житловим кредитом мають обидва колишні члени подружжя відповідно до розподіленого між ними обов'язку з погашення суми такого кредиту та процентів за ним, якщо такий розподіл дозволено кредитним іпотечним договором.

10.7.3. Якщо член подружжя, який мав право на включення до складу податкового кредиту

частини суми процентів за іпотечним житловим кредитом, помирає або визнається за рішенням суду померлим чи безвісно відсутнім, то таке право переходить до іншого члена подружжя починаючи з процентів, сплачених з початку звітнього року, на який припадає така смерть або таке рішення суду.

10.7.4. Якщо позичальник бере шлюб після отримання іпотечного житлового кредиту або його частини, то особою, відповідальною за його погашення, є такий позичальник, а власність, яка перебуває в іпотеці згідно з договором іпотечного житлового кредитування, не може бути включеною до складу спільної часткової або спільної сумісної власності такого подружжя до повного погашення такого іпотечного житлового кредиту та процентів за ним.

10.8. Платник податку достроково позбавляється права на включення частини суми процентів за іпотечним житловим кредитом до складу податкового кредиту у разі втрати ним резидентського статусу, а також при виїзді такого платника податку за межі України на постійне місце проживання (із втратою резидентського статусу або без такої).

(Дію статті 11 зупинено на 2006 рік в частині оподаткування операцій з продажу об'єктів нерухомого майна згідно із Законом N 3235-IV від 20.12.2005)

Стаття 11. Оподаткування операцій з продажу об'єктів нерухомого майна

11.1. Оподаткування операції з продажу нерухомого майна, яке перебувало у власності платника податку на момент набрання чинності цим Законом

11.1.1. Дохід, отриманий платником податку від продажу не частіше одного разу протягом звітнього податкового року житлового будинку, квартири або частини квартири, кімнати, садового будинку (включаючи земельну ділянку, на якій розташовані такі об'єкти, а також господарсько-побутові споруди та будівлі, розташовані на такій земельній ділянці), не оподатковується, якщо загальна площа такого житлового будинку, квартири або частини квартири, кімнати, садового будинку не перевищує 100 квадратних метрів.

У разі якщо площа такого об'єкта нерухомого майна перевищує 100 квадратних метрів, то частина доходу, пропорційна сумі такого перевищення, підлягає оподаткуванню за ставкою в розмірі 1 відсотка від вартості такого об'єкта нерухомого майна.

(Підпункт 11.1.1 пункту 11.1 статті 11 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

11.1.2. Дохід, отриманий платником податку від продажу протягом звітнього податкового року більш ніж одного з об'єктів нерухомості, зазначених у підпункті 11.1.1 цього пункту, або від продажу об'єкта нерухомості, іншого ніж зазначене у підпункті 11.1.1 цього пункту, підлягає оподаткуванню за ставкою, визначеною пунктом 7.2 статті 7 цього Закону.

У такому ж порядку оподатковується дохід від продажу об'єкта незавершеного будівництва.

11.1.3. Дохід від продажу об'єкта нерухомого майна визначається виходячи з ціни, зазначеної у договорі купівлі-продажу, але не нижче оціночної вартості такого нерухомого майна, розрахованої органом, уповноваженим здійснювати таку оцінку відповідно до законодавства.

(Абзац перший підпункту 11.1.3 пункту 11.1 статті 11 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3378-IV від 19.01.2006)

(Абзац другий підпункту 11.1.3 пункту 11.1 статті 11 виключено на підставі Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

11.1.4. При обміні одного об'єкта нерухомості на інший (інші) кожна сторона договору міні сплатує 50 відсотків від суми податку, розрахованої згідно з положеннями підпунктів 11.1.1 чи 11.1.2 цього пункту, до вартості відповідного відчужуваного такою стороною об'єкта нерухомості.

11.2. Оподаткування операцій з продажу або обміну об'єкта нерухомості, набутого у власність платником податку після набрання чинності цим Законом

11.2.1. Дохід, отриманий платником податку від продажу не частіше одного разу протягом звітного податкового року одного з об'єктів нерухомого майна, зазначених у підпункті 11.1.1 пункту 11.1 цієї статті, не оподатковується, якщо загальна площа такого об'єкта нерухомого майна не перевищує 100 квадратних метрів.

У разі якщо площа такого об'єкта нерухомого майна перевищує 100 квадратних метрів, то частина доходу, пропорційна сумі такого перевищення, оподатковується за ставкою в розмірі 1 відсотка від вартості такого об'єкта нерухомого майна.

(Підпункт 11.2.1 пункту 11.2 статті 11 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

11.2.2. Дохід, отриманий платником податку від продажу протягом звітного податкового року більш ніж одного з об'єктів нерухомості, зазначених у підпункті 11.1.1 пункту 11.1 цієї статті, або від продажу об'єкта нерухомості, іншого, ніж зазначені у підпункті 11.1.1 пункту 11.1 цієї статті, підлягає оподаткуванню за ставкою, визначеною пунктом 7.2 статті 7 цього Закону.

У такому ж порядку оподатковується дохід від продажу об'єкта незавершеного будівництва.

(Підпункт 11.2.2 пункту 11.2 статті 11 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

11.2.3. Дохід від продажу об'єкта нерухомого майна визначається виходячи з ціни, зазначеної в договорі купівлі-продажу, але не нижче оціночної вартості такого об'єкта нерухомого майна, розрахованої органом, уповноваженим здійснювати таку оцінку відповідно до законодавства.

(Підпункт 11.2.3 пункту 11.2 статті 11 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

11.2.4. При обміні одного об'єкта нерухомості на інший (інші) кожна сторона договору міні сплачує 50 відсотків від суми податку, розрахованої згідно з положеннями підпунктів 11.2.1 або 11.2.2 цього пункту, відповідно до того, який об'єкт нерухомості відчужується, до його вартості.

11.3. Податковим агентом при здійсненні операцій з відчуження об'єктів нерухомого майна, в порядку, передбаченому в статті 11 цього Закону, є нотаріус, який посвідчує відповідний договір за наявності оціночної вартості такого нерухомого майна та документа про сплату податку сторонами договору.

Порядок визначення оціночної вартості нерухомого майна, що підлягає продажу, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Сума податку самостійно сплачується сторонами (або однією стороною) договору до його нотаріального посвідчення через установи банків у сумі, визначеній податковим агентом.

(Абзац третій пункту 11.3 статті 11 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

Нотаріус, який посвідчив договір відчуження об'єкта нерухомості, зобов'язаний надіслати інформацію про такий договір податковому органу за податковою адресою платника податку у строки, встановлені законом для податкового кварталу.

У разі невчинення нотаріальної дії щодо посвідчення договору відчуження об'єкта нерухомості, за яким здійснено сплату податку, платник податку має право на повернення зайво (надміру) сплаченої суми податку на підставі річної податкової декларації, поданої в установленому порядку та підтверджуючих документів про фактичну сплату податку.

Доходи від операцій з продажу об'єктів нерухомого майна, здійснюваних фізичними особами - нерезидентами, оподатковуються згідно з порядком оподаткування таких доходів, визначеним для резидентів.

(Пункт 11.3 статті 11 доповнено абзацом шостим згідно із Законом N 3378-IV від 19.01.2006)

(Пункт 11.3 статті 11 в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

(Пункт 11.4 статті 11 виключено на підставі Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

Стаття 12. Оподаткування операцій з продажу або обміну об'єкта рухомого майна

12.1. Дохід платника податку від продажу об'єкта рухомого майна протягом звітного податкового року оподатковується за ставкою, встановленою пунктом 7.1 статті 7 цього Закону.

12.2. Як виняток із пункту 12.1 цієї статті при продажу одного з об'єктів рухомого майна у вигляді легкового автомобіля, мотоцикла, моторолера або моторного (парусного) човна не частіше одного разу протягом звітного податкового року доходи продавця від зазначених операцій оподатковуються за ставкою в розмірі 1 відсотка від вартості такого об'єкта рухомого майна за умови сплати (перерахування) ним суми державного мита до бюджету або суми плати нотаріусу за нотаріальне посвідчення відповідного договору до такого посвідчення.

(Абзац перший пункту 12.2 статті 12 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

Дохід, отриманий платником податку від продажу протягом звітного податкового року більш ніж одного із зазначених об'єктів, підлягає оподаткуванню за ставкою, визначеною пунктом 7.1 статті 7 цього Закону.

Зазначені операції відображаються в реєстрі об'єктів рухомого майна.

(Пункт 12.2 статті 12 в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

12.3. Якщо об'єкт рухомого майна продається за посередництвом юридичної особи (її філії, відділення, іншого відокремленого підрозділу) або представництва нерезидента, то така особа вважається податковим агентом платника податку стосовно оподаткування доходів, отриманих таким платником податку від такого продажу.

12.4. Якщо один об'єкт рухомого майна обмінюється на інший об'єкт рухомого майна, то кожна із сторін договору міни сплачує 50 відсотків від суми податку, що визначається шляхом застосування ставки податку, визначеної пунктом 7.1 статті 7 цього Закону, до вартості майна, розрахованої за звичайними цінами, яке відчужується кожною із сторін.

12.5. Податковим агентом при здійсненні операцій з відчуження об'єктів рухомого майна в порядку, передбаченому в статті 12 цього Закону, є нотаріус, який посвідчує відповідний договір або дійсність підписів сторін угоди за наявності документа про сплату податку сторонами договору.

Для оформлення договору платник податку зобов'язаний здійснити дії щодо сплати податку з доходу від операцій з відчуження об'єктів рухомого майна, а нотаріус - дії щодо подання інформації податковому органу в порядку, передбаченому в пункті 11.3 статті 11 цього Закону.

(Пункт 12.5 статті 12 в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

(Пункт 12.6 статті 12 виключено на підставі Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

Стаття 13. Оподаткування доходу, отриманого платником податку внаслідок прийняття ним у спадщину коштів, майна, майнових чи немайнових прав

13.1. Об'єкти спадщини платника податку поділяються з метою оподаткування на:

а) об'єкт нерухомого майна;

б) об'єкт рухомого майна, зокрема:

предмет антикваріату або витвір мистецтва;

природне дорогоцінне каміння чи дорогоцінний метал, прикраса з використанням дорогоцінних металів та/або природного дорогоцінного каміння;

будь-який транспортний засіб та приладдя до нього;

інші види рухомого майна;

в) об'єкт комерційної власності, а саме - цінний папір (крім депозитного (ощадного), іпотечного сертифіката), корпоративне право, власність на об'єкт бізнесу як такий, тобто власність на цілісний майновий комплекс, інтелектуальна (промислова) власність або право на отримання доходу за нею;

(Підпункт "в" пункту 13.1 статті 13 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

г) суми страхового відшкодування (страхових виплат) за страховими договорами, укладеними спадкодавцем, а також суми, що зберігаються на пенсійному рахунку спадкодавця згідно з договором недержавного пенсійного забезпечення, пенсійного вкладу;

(Підпункт "г" пункту 13.1 статті 13 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

д) кошти, а саме готівкові кошти або кошти, що зберігаються на рахунках спадкодавця, відкритих у банках та небанківських фінансових установах, у тому числі депозитні (ощадні), іпотечні сертифікати, сертифікати фонду операцій з нерухомістю.

(Підпункт "д" пункту 13.1 статті 13 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

13.2. Об'єкти спадщини оподатковуються:

13.2.1. при отриманні спадщини спадкоємцями, що є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення, - за нульовою ставкою податку до будь-якого об'єкта спадщини;

(Підпункт 13.2.1 пункту 13.2 статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1958-IV від 01.07.2004, N 2505-IV від 25.03.2005; в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

13.2.2. при отриманні спадщини спадкоємцями, що не є членами сім'ї спадкодавця першого ступеня споріднення, - за ставкою податку, визначеною пунктом 7.2 статті 7 цього Закону, до будь-якого об'єкта спадщини;

(Підпункт 13.2.2 пункту 13.2 статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005; в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

13.2.3. при отриманні спадщини будь-яким спадкоємцем від спадкодавця-нерезидента - за ставкою податку, визначеною пунктом 7.1 статті 7 цього Закону, до будь-якого об'єкта спадщини.

(Підпункт 13.2.3 пункту 13.2 статті 13 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3378-IV від 19.01.2006)

(Пункт 13.3 статті 13 виключено на підставі Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

13.4. Особами, відповідальними за сплату (перерахування) податку до бюджету, є спадкоємці, які отримали спадщину.

Дохід у вигляді вартості успадкованого майна (кошти, майно, майнові чи немайнові права) у межах, що підлягає оподаткуванню, включається до складу загального річного доходу платника податку і відображається ним у річній податковій декларації про майновий стан і доходи (податковій декларації).

Подання податкової декларації та сплата податку із зазначеного доходу здійснюються згідно із законодавством.

Нотаріус зобов'язаний надіслати інформацію про видачу свідоцтв про право на спадщину податковому органу у строки, встановлені для податкового кварталу.

(Статтю 13 доповнено пунктом 13.4 згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

13.5. Правила виконання цієї статті визначаються Кабінетом Міністрів України.

13.6. При отриманні спадщини у вигляді власності, визначеної в підпунктах "а", "б", "д" пункту 13.1 цієї статті, особою, яка є інвалідом I групи або має статус дитини-сироти або дитини, яка позбавлена батьківського піклування, застосовується нульова ставка оподаткування до вартості такої власності.

(Статтю 13 доповнено пунктом 13.6 згідно із Законом N 3378-IV від 19.01.2006)

Стаття 14. Оподаткування доходу, отриманого платником податку як подарунок (або внаслідок укладення договору дарування)

14.1. Кошти, майно, майнові чи немайнові права, вартість робіт, послуг, подаровані платнику податку, оподатковуються за правилами, встановленими цим Законом для оподаткування спадщини.

14.2. Не підлягають оподаткуванню доходи як кошти або майно (майнові чи немайнові права), подаровані одним членом подружжя іншому, у межах їх частини спільної часткової чи спільної сумісної власності, а також батьками дітям, у тому числі зачатим за життя та народженим після, і дітьми батькам, у межах їх частини спільної часткової власності згідно із законом.

(Пункт 14.2 статті 14 в редакції Закону N 3378-IV від 19.01.2006)

Стаття 15. Оподаткування операцій із заміщення втраченої власності

15.1. Якщо платник податку втрачає належний йому на правах власності застрахований об'єкт майна внаслідок його викрадення, зруйнування чи визнання непридатним для використання за наявності обставин непереборної сили, чи внаслідок його змушеної заміни з інших підстав, то такий платник податку при отриманні суми страхового відшкодування зобов'язаний витратити її на відновлення такого майна чи придбання нового майна, аналогічного втраченому, на його заміну.

При цьому:

для рухомого майна така заміна (відновлення) має бути здійсненою до кінця календарного року, наступного за роком, у якому відбулася така страхова подія;

для нерухомого майна така заміна (відновлення) має бути здійсненою до кінця другого календарного року, наступного за роком, у якому відбулася така страхова подія.

15.2. Якщо платник податку, який отримав страхове відшкодування, не здійснює таку заміну (відновлення) протягом зазначених строків, то невикористана відповідно до пункту 15.1 цієї статті сума такого страхового відшкодування включається до складу відповідного річного оподаткованого доходу такого платника податку.

Про суму здійснених виплат страхового відшкодування страховики повідомляють податкові органи у складі податкової звітності за черговий податковий період.

(Пункт 15.2 статті 15 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

(Пункт 15.2 статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

15.3. Наявність факту втрати об'єкта майна має бути підтверджена офіційними висновками органів внутрішніх справ України або іншими установами або організаціями, які відповідно до законодавства уповноважені засвідчувати наявність обставин непереборної сили.

Порядок виконання цього підпункту визначається Кабінетом Міністрів України.

(Дію статті 16 відновлено в частині закріплення та застосування нормативів відрахувань податку з доходів)

фізичних осіб за бюджетами місцевого самоврядування, який справляється з фонду оплати праці в іноземній валюті працівників закордонних дипломатичних установ України під час їх перебування у довготерміновому закордонному відрядженні згідно із Законом N 1801-IV від 17.06.2004)

(Дію статті 16 зупинено на 2004 рік в частині закріплення та застосування нормативів відрахувань податку з доходів фізичних осіб за бюджетами місцевого самоврядування, який справляється з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу (в тому числі відрядженими до органів виконавчої влади та інших цивільних установ) органів внутрішніх справ, органів і установ виконання покарань, податкової міліції у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби, а також з фонду оплати праці в іноземній валюті працівників закордонних дипломатичних установ України під час їх перебування у довготерміновому закордонному відрядженні згідно із Законом N 1344-IV від 27.11.2003)

(Дію статті 16 зупинено на 2005 рік в частині закріплення та застосування нормативів відрахувань податку з доходів фізичних осіб за бюджетами місцевого самоврядування, який справляється з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу (в тому числі відрядженими до органів виконавчої влади та інших цивільних установ) у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби, за рахунок бюджетних асигнувань установ (організацій), що утримуються із державного бюджету, які є джерелом доходів цих осіб згідно із Законами N 2285-IV від 23.12.2004, N 2505-IV від 25.03.2005)

Стаття 16. Порядок сплати (перерахування) податку до бюджету

16.1. Податок, утриманий з доходів резидентів, підлягає зарахуванню до бюджету згідно з нормами **Бюджетного кодексу України**.

16.2. Податок, утриманий з доходів нерезидентів, підлягає зарахуванню до бюджету територіальної громади за місцем утримання такого податку.

16.3. Цей порядок застосовується всіма юридичними особами, у тому числі такими, що мають філії, відділення, інші відокремлені підрозділи, які розташовані на території іншої територіальної громади, ніж така юридична особа, а також відокремленими підрозділами юридичних осіб, яким в установленому порядку надано повноваження щодо нарахування, утримання і сплати (перерахування) до бюджету податку (далі - уповноважений підрозділ).

16.3.1. Сума податку за звітний місяць, яка підлягає перерахуванню до місцевого бюджету за місцезнаходженням таких відокремлених підрозділів, визначається юридичною особою або уповноваженим підрозділом самостійно, виходячи із загальної кількості громадян, які працюють у цих підрозділах, та суми виплаченого (нарахованого) оподаткованого доходу.

16.3.2. Юридична особа за своїм місцезнаходженням та місцезнаходженням своїх підрозділів, а уповноважений підрозділ за своїм місцезнаходженням, одночасно з поданням документів на отримання коштів для виплати належних платникам податку доходів, сплачує (перераховує) суми утриманого податку на відповідні розподільчі рахунки, відкриті в територіальних управліннях Державного казначейства України.

Територіальні управління Державного казначейства України в установленому **Бюджетним кодексом України** порядку здійснюють розподіл зазначених коштів згідно із нормативами, встановленими статтею 65 Бюджетного кодексу України, та спрямовують такі розподілені суми до відповідних місцевих бюджетів.

16.3.3. Фізична особа, відповідальна згідно з вимогами цього Закону за нарахування та утримання податку, сплачує (перераховує) його до відповідного бюджету:

у випадку, коли така фізична особа є податковим агентом, - за місцем реєстрації у податкових органах;

в інших випадках - за її податковою адресою.

16.3.4. Контроль за правильністю та своєчасністю сплати податку здійснює податковий орган за місцезнаходженням юридичної особи або її уповноваженого підрозділу.

16.3.5. Відповідальність за своєчасне та повне перерахування сум податку до відповідного місцевого бюджету несе юридична особа або її уповноважений підрозділ, що нараховує (виплачує) оподатковуваний дохід.

16.3.6. Відповідальність за своєчасне та повне перерахування сум податку до відповідного місцевого бюджету несе фізична особа у випадках, визначених законом.

Стаття 17. Особи, відповідальні за нарахування, утримання та сплату (перерахування) податку до бюджету

17.1. Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з доходів у вигляді заробітної плати, є працедавець (самозайнята особа), який виплачує такі доходи на користь платника податку (такої самозайнятої особи).

17.2. Особою, відповідальною за нарахування, утримання та сплату (перерахування) до бюджету податку з інших доходів, є:

а) для оподатковуваних доходів з джерелом їх походження з України - податковий агент;

б) для іноземних доходів та тих, чиє джерело виплати знаходиться в осіб, звільнених від обов'язків нарахування, утримання або сплати (перерахування) податку до бюджету, - платник податку, отримувач таких доходів;

в) для доходів, що виплачуються на користь платника податку фізичними особами, - такий платник податку.

Стаття 18. Порядок подання річної декларації про майновий стан і доходи (податкової декларації)

18.1. Річна декларація про майновий стан і доходи (податкова декларація) (далі - декларація) подається платником податку, який:

а) зобов'язаний подавати таку декларацію згідно з нормами цього Закону або інших законів;

б) має право подати таку декларацію для отримання податкового кредиту.

18.2. Для цілей цього Закону обов'язок платника податку з подання декларації вважається виконаним, якщо він отримував доходи виключно від податкових агентів, зобов'язаних подавати звітність з цього податку у встановленому порядку.

18.3. Платники податку - резиденти, які виїжджають за кордон на постійне місце проживання, зобов'язані подати податковому органу декларацію не пізніше закінчення 60 календарного дня, що передує такому виїзду.

Податковий орган зобов'язаний протягом 30 календарних днів від дня отримання такої декларації визначити податкове зобов'язання та надіслати податкове повідомлення платнику податку, який зобов'язаний сплатити належну суму податку та отримати довідку про таку сплату або про відсутність податкових зобов'язань з цього податку, яка здається органам митного контролю під час перетину митного кордону та є підставою для проведення митних процедур.

Порядок застосування цього пункту визначається Кабінетом Міністрів України.

18.4. Платники податку звільняються від обов'язку подання декларації у таких випадках:

а) незалежно від видів та сум отриманих доходів платниками податку, які:

є неповнолітніми або недієздатними особами і при цьому перебувають на повному утриманні інших осіб та/або держави станом на кінець звітного податкового року;

перебувають під арештом або є затриманими чи засудженими до позбавлення волі, перебувають у полоні або ув'язненні на території інших держав станом на кінець граничного строку подання декларації;

перебувають у розшуку станом на кінець звітного податкового року;

перебувають на строковій військовій службі станом на кінець звітного податкового року;

б) в інших випадках, визначених цим Законом.

18.5. Декларація заповнюється платником податку самостійно або іншою особою, нотаріально уповноваженою таким платником податку здійснювати таке заповнення.

18.5.1. У разі коли уповноважена платником податку особа заповнює декларацію за винагороду або зобов'язана здійснювати таке заповнення згідно з нормами цього пункту, то:

а) така уповноважена особа несе відповідальність за порушення порядку заповнення та/або подання такої декларації на рівні відповідальності, визначеної законом для платника податку, а такий платник податку звільняється від зазначеної відповідальності;

б) зобов'язання щодо заповнення та подання декларації від імені платника податку покладаються на таких інших, ніж платник податку, осіб:

на опікуна або піклувальника - щодо доходів, отриманих неповнолітньою або недієздатною особою;

на спадкоємців (розпорядників майна, державних виконавців) - щодо доходів, отриманих протягом звітного податкового року платником податку, який помер;

на державного виконавця, уповноваженого здійснювати заходи щодо забезпечення майнових претензій кредиторів платника податку, об'явленого в установленому порядку банкрутом.

18.5.2. У разі заповнення декларації іншою особою така декларація має містити інформацію про таку іншу особу на рівні інформації про платника податку.

Центральний податковий орган визначає правила виконання цього пункту.

18.6. Перевірка достовірності даних, визначених у деклараціях, здійснюється у порядку, встановленому законодавством.

18.7. Сума податкових зобов'язань, донарахована податковим органом, підлягає сплаті до відповідного бюджету у строки, встановлені законом.

18.8. Сума коштів, яка підлягає поверненню платнику податку, зараховується на його банківський рахунок, відкритий у будь-якому комерційному банку, або надсилається поштовим переказом на адресу, визначену у декларації, протягом 60 календарних днів від дня отримання такої декларації.

18.9. Форма декларації визначається центральним податковим органом та узгоджується з комітетом Верховної Ради України, відповідальним за проведення податкової політики, виходячи з таких умов:

загальна частина декларації повинна мати спрощений вигляд та не містити відомостей про доходи або витрати, які отримує (несе) незначна кількість платників податку;

декларація є єдиною для всіх законодавчо встановлених випадків її подання;

розрахунки окремих видів доходів (витрат), які отримує (несе) незначна кількість платників податку, повинні міститися у додатках до декларації, які заповнюються виключно такими платниками податку за наявності таких доходів (витрат);

декларація та додатки до неї повинні складатися з використанням загальнозживаної термінології державною мовою, а також містити детальні інструкції щодо їх заповнення;

декларація та додатки до неї повинні містити інформацію, достатню для ідентифікації платника податку, а також для визначення суми його податкових зобов'язань або суми бюджетного відшкодування надміру сплачених податків, у тому числі при застосуванні права на податковий кредит.

Бланки декларацій мають безоплатно надаватися податковими органами платникам податку на їх запит, а також бути загальнодоступними для населення.

18.10. Платник податку до 1 березня року, наступного за звітним, має право звернутися із запитом до відповідного податкового органу з проханням заповнити річну податкову декларацію, а податковий орган зобов'язаний надати безоплатні послуги із такого заповнення. Відмова посадової (службової) особи податкового органу надати зазначені послуги звільняє платника податку від будь-якої відповідальності за неповне або невірне заповнення декларації.

Стаття 19. Забезпечення виконання податкових зобов'язань

19.1. Платники податку зобов'язані:

а) вести облік доходів і витрат у обсягах, достатніх для визначення суми загального річного оподатковуваного доходу, у разі коли такий платник податку зобов'язаний цим Законом подавати декларацію або має право на таке подання з метою повернення надміру сплачених податків, у тому числі при застосуванні права на податковий кредит.

Форми такого обліку та порядок його ведення визначаються центральним податковим органом за узгодженням з комітетом Верховної Ради України, відповідальним за проведення податкової політики;

б) отримувати та зберігати протягом строку давності, встановленого законом, документи первинного обліку, на підставі яких формується податковий кредит платника податку;

в) подавати декларацію за встановленою формою у визначені строки у випадках, коли згідно з нормами цього Закону таке подання є обов'язковим;

на вимогу податкового органу та у межах його компетенції, визначеної законодавством, пред'являти документи і відомості, пов'язані з виникненням доходу або права на отримання податкового кредиту, обчисленням і сплатою податку, та підтверджувати необхідними документами достовірність відомостей, зазначених у декларації з цього податку;

г) надавати особам, які згідно з цим Законом визначені відповідальними за утримання (нарахування) та сплату податку до бюджету, документи на підтвердження прав платника податку, який отримує такі доходи, на застосування соціальних податкових пільг;

д) у порядку, визначеному законом, допускати службових осіб податкового органу на територію або до приміщень, що використовуються платником цього податку для одержання доходів від здійснення підприємницької діяльності;

е) у разі зміни отримання податкової соціальної пільги здійснювати заходи, передбачені цим Законом;

є) своєчасно сплачувати узгоджені суми податкових зобов'язань, а також суми штрафних (фінансових) санкцій, нарахованих податковим органом, та пеню, за винятком сум, що оскаржуються в адміністративному або судовому порядку.

19.2. Особи, які відповідно до цього Закону мають статус податкових агентів, зобов'язані:

а) своєчасно та повністю нараховувати, утримувати та сплачувати (перераховувати) до бюджету податок з доходу, який виплачується на користь платника податку та оподатковується до або під час такої виплати та за її рахунок;

б) надавати у строки, встановлені законом для податкового кварталу, якщо інше не визначено нормами цього Закону, податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, а також сум утриманого з них податку податковому органу за місцем свого розташування. У разі коли зазначена особа протягом звітного кварталу не виплачує такі доходи або виплачує доходи не всім платникам податку, зазначена звітність не подається або подається стосовно платників податку, які фактично отримали такі доходи. Запровадження інших форм звітності із зазначених питань не припускається;

в) надавати платнику податку на його вимогу відомості про суму виплаченого на його користь доходу, суму застосованих соціальних податкових пільг та суму утриманого податку;

г) надавати податковому органу інші відомості з питань оподаткування доходів окремого платника податку в обсягах та за процедурою, визначеною цим Законом та Законом України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами".

Стаття 20. Відповідальність

20.1. Розмір відповідальності

Розмір штрафних (фінансових) санкцій за порушення норм цього Закону та підстави для їх застосування визначаються законом, що регулює такі питання, якщо інше не встановлене нормами цього Закону.

20.2. Особи, які несуть фінансову відповідальність за порушення норм цього Закону

Фінансово відповідальними за порушення норм цього Закону є такі особи:

а) при порушенні правил нарахування, утримання та сплати до бюджету податку з доходів платника податку, що здійснюються особами, визначеними цим Законом податковими агентами, - такі особи;

б) при порушенні правил сплати податку з чистого річного оподаткованого доходу платника податку - такий платник податку.

20.3. Особи, відповідальні за погашення податкових зобов'язань або податкового боргу

20.3.1. Особами, відповідальними за погашення суми податкового зобов'язання або податкового боргу з цього податку, є:

а) при нарахуванні податку особою, на яку покладається відповідальність за таке нарахування, утримання та сплату (перерахування) податку до бюджету згідно з нормами цього Закону, - така особа - податковий агент;

б) при нарахуванні податку податковим органом на підставі поданої декларації - платник цього податку;

в) при самостійному нарахуванні податку його платником - такий платник.

20.3.2. У разі коли податковий агент до або під час виплати доходу на користь платника податку не здійснює нарахування, утримання або сплату (перерахування) цього податку, відповідальність за погашення суми податкового зобов'язання або податкового боргу, що виникає внаслідок таких дій, покладається на такого податкового агента. При цьому платник податку - отримувач таких доходів звільняється від обов'язків погашення такої суми податкових зобов'язань або податкового боргу.

20.4. Особа, яка несе відповідальність за неповне або несвоєчасне повернення сум надміру сплаченого податку, у тому числі внаслідок застосування права на податковий кредит, та розміри такої відповідальності

20.4.1. Особою, яка несе відповідальність за неповне або несвоєчасне повернення суми надміру сплаченого податку, у тому числі внаслідок застосування права на податковий кредит, є:

а) податковий орган, який порушує строки подання розрахунку такої суми або занижує його розмір;

б) орган Державного казначейства України, що порушує строки такого повернення або занижує його розмір.

20.4.2. За неповне або несвоєчасне повернення суми надміру сплаченого податку, у тому числі внаслідок застосування права на податковий кредит, на користь платника податку сплачуються такі

штрафи:

якщо платник податку не отримує таку суму у строк, визначений цим Законом, при затримці до 30 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку її виплати, - у розмірі 10 відсотків від такої суми;

якщо платник податку не отримує таку суму у строк, визначений цим Законом, при затримці від 31 до 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку її виплати, - у розмірі 50 відсотків від такої суми;

якщо платник податку не отримує таку суму у строк, визначений цим Законом, при затримці від 91 календарного дня, наступного за останнім днем граничного строку її виплати, - у розмірі 100 відсотків від такої суми.

Нарахування таких штрафів самостійно здійснюється органом Державного казначейства України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

20.4.3. Повернення суми надміру сплаченого податку, у тому числі внаслідок застосування права на податковий кредит, та штрафів відповідно до підпункту 20.4.2 цього пункту здійснюється органом державного казначейства з рахунку, на який зараховується цей податок до його розподілу між рівнями відповідних місцевих бюджетів.

(Абзац перший підпункту 20.4.3 пункту 20.4 статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

У разі коли штрафні (фінансові) санкції застосовуються внаслідок наявності причин, визначених підпунктом "а" підпункту 20.4.1 цього пункту, така сума стягується у безспірному порядку з бюджетного рахунку, призначеного для утримання відповідного податкового органу.

20.4.4. У разі коли особи, що зобов'язані цим пунктом нести відповідальність за неповне або несвоєчасне надання платнику податку бюджетного відшкодування, не здійснюють або відмовляються здійснювати зазначене відшкодування (його частини) всупереч нормам цього Закону, то платник податку має право оскаржити їх дії (бездіяльність) у суді (господарському суді) без попередньої сплати державного мита у зв'язку з поданням позовної заяви (скарги).

Стаття 21. Міжнародні договори

21.1. Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються норми такого міжнародного договору стосовно суб'єктів, які підпадають під його дію.

21.2. У разі укладення цивільно-правових договорів (контрактів) з нерезидентами не дозволяється внесення до них податкових застережень, згідно з якими особи, що виплачують доходи, беруть на себе зобов'язання щодо сплати податків.

Стаття 22. Прикінцеві положення

22.1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року.

22.1.1. Підпункт 5.3.1 пункту 5.3 статті 5 та стаття 10 набирають чинності після набрання чинності законом, що регулює питання іпотеки, але не раніше 1 січня 2006 року.

(Підпункт 22.1.1 пункту 22.1 статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2505-IV від 25.03.2005)

22.1.2. Підпункт 5.3.4 пункту 5.3 статті 5 набирає чинності з початку податкового року, наступного за роком, в якому набере чинності закон про загальнообов'язкове медичне страхування.

(Підпункт 22.1.3 пункту 22.1 статті 22 виключено на підставі Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

22.1.4. Підпункт 4.2.12 пункту 4.2 статті 4 цього Закону у частині включення до загального

місячного оподаткованого доходу доходів у вигляді процентів на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок (у тому числі картковий рахунок), вклад до небанківських фінансових установ згідно із законом або процентів (дисконтних доходів) на депозитний (ощадний) сертифікат та підпункти 9.2.1 і 9.2.2 пункту 9.2 статті 9 цього Закону у частині оподаткування процентів набирають чинності з 1 січня 2010 року.

(Підпункт 22.1.4 пункту 22.1 статті 22 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004; із змінами, внесеними згідно

із Законом N 2273-IV від 21.12.2004)

22.1.5. Статті 13, 14 набирають чинності з 1 січня 2005 року, а стаття 11 набирає чинності з 1 січня 2006 року в частині оподаткування операцій з продажу об'єктів нерухомого майна.

(Підпункт 22.1.5 пункту 22.1 статті 22 в редакції Закону N 2505-IV від 25.03.2005)

22.2. У разі, якщо норми інших законів чи інших законодавчих актів, що містять правила оподаткування доходів (прибутків) фізичних осіб, суперечать нормам цього Закону, пріоритет мають норми цього Закону. До 1 січня 2005 року платники цього податку звільняються від сплати штрафних санкцій та пені (крім податкових агентів) за доходами, отриманими у 2004 році, але не звільняються від обов'язків своєчасної сплати податкових зобов'язань.

22.3. Починаючи з 1 січня 2004 року та до 31 грудня 2006 року ставка оподаткування, визначена пунктом 7.1 статті 7 цього Закону, встановлюється на рівні 13 відсотків від об'єкта оподаткування.

22.4. На перехідний період встановлюються такі розміри податкової соціальної пільги, крім випадків, передбачених підпунктом 4.2.4 пункту 4.2 статті 4 цього Закону:

(Абзац перший пункту 22.4 статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

у 2004 році - у розмірі 30 процентів суми податкової соціальної пільги, визначеної у підпункті 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 цього Закону;

у 2005 році - у розмірі 50 процентів суми податкової соціальної пільги, визначеної у підпункті 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 цього Закону;

(Абзац четвертий пункту 22.4 статті 22 виключено на підставі Закону N 2771-IV від 07.07.2005)

у 2007 році - у розмірі 100 процентів суми податкової соціальної пільги, визначеної у підпункті 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 цього Закону.

22.5. Якщо норми інших законів містять посилання на неоподатковуваний мінімум, то для цілей їх застосування використовується сума у розмірі 17 гривень, крім норм адміністративного та кримінального законодавства у частині кваліфікації злочинів або правопорушень, для яких сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної підпунктом 6.1.1 пункту 6.1 статті 6 цього Закону для відповідного року (з урахуванням положень пункту 22.4 цієї статті).

22.6. Доходи платника податку, нараховані за наслідками податкових періодів до 1 січня 2004 року, оподатковуються за ставками, що діяли до 1 січня 2004 року, незалежно від дати їх фактичної виплати (надання).

(Пункт 22.6 статті 22 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

22.7. Суми податку на доходи фізичних осіб, що утримуються з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, особами рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби, спрямовуються виключно на виплату рівноцінної та повної компенсації втрат доходів цієї категорії громадян.

(Установити, що в 2007 році рівноцінна та повна компенсація втрат доходів військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу (в тому числі відряджених до органів виконавчої влади та інших цивільних установ), пов'язаних із оподаткуванням грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержуваних ними у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби, відповідно до вимог пункту 22.7 статті 22, здійснюється установами (організаціями, підприємствами), що утримують військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу, за рахунок відповідних коштів, які є джерелом доходів цих осіб, у розмірі фактично сплаченого податку згідно із Законом N 489-V від 19.12.2006)

(Установити, що в 2008 році рівноцінна та повна компенсація втрат доходів військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу (в тому числі відряджених до органів виконавчої влади та інших цивільних установ), пов'язаних з оподаткуванням грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержуваних ними у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби, відповідно до вимог пункту 22.7 статті 22, здійснюється установами (організаціями, підприємствами), що утримують військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу, за рахунок відповідних коштів, які є джерелом доходів цих осіб, у розмірі фактично сплаченого податку та у межах видатків на грошове забезпечення, передбачених головним розпорядникам коштів у Державному бюджеті України, згідно із Законом N 107-VI від 28.12.2007)

22.8. Не підлягають оподаткуванню цим податком (не відображаються в його річній податковій декларації) та не включаються до складу загального місячного або річного оподаткованого доходу платника податку у межах норм, передбачених законом, такі доходи:

(Абзац перший пункту 22.8 статті 22 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

доходи, що були нараховані платнику податку відповідно до умов трудового або цивільно-правового договору та згодом перераховані на його пенсійний вклад, відкритий відповідно до закону;

(Абзац другий пункту 22.8 статті 22 в редакції Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

кошти, які вносяться особою, що не є платником податку, або її працедавцем (третьою особою) на користь платника податку на пенсійний вклад такого платника податку;

(Пункт 22.8 статті 22 доповнено абзацом згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

кошти, перераховані фізичною особою до власного пенсійного вкладу або до пенсійного вкладу членів сім'ї такої фізичної особи першого ступеня споріднення;

(Пункт 22.8 статті 22 доповнено абзацом згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004; в редакції Закону N 3201-IV від 15.12.2005)

доходи, нараховані платнику податку за договором пенсійного вкладу;

(Пункт 22.8 статті 22 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

доходи, нараховані платнику податків - учаснику фонду банківського управління за договором довірчого управління, укладеного з уповноваженим банком відповідно до закону.

(Пункт 22.8 статті 22 доповнено абзацом згідно із Законом N 3201-IV від 15.12.2005)

Оподаткування коштів, які були внесені на пенсійні вклади до набрання чинності цим Законом, здійснюється за правилами, які діяли на момент внесення цих коштів.

(Пункт 22.8 статті 22 доповнено абзацом згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

Оподаткування коштів фондів банківського управління, створених відповідно до закону, пенсійних та цільових виплат з таких фондів здійснюється за правилами, встановленими для оподаткування операцій з пенсійними вкладками.

(Пункт 22.8 статті 22 доповнено абзацом згідно із Законом N 1958-IV від 01.07.2004)

До 1 січня 2009 року не підлягають оподаткуванню цим податком кошти, що відповідно до Закону України "Про проведення експерименту в житловому будівництві на базі холдингової компанії "Київміськбуд" виплачуються фізичним особам згідно з договорами пенсійних вкладів, укладеними в період проведення такого експерименту (за винятком випадків, коли кошти знімаються вкладником з пенсійного рахунка з порушенням умов, зазначених у договорі пенсійного вкладу).

22.9. Абзац перший підпункту 7.2.4 пункту 7.2 статті 7 Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., N 27, ст. 181; 2003 р., N 12, ст. 88) викласти у такій редакції:

"7.2.4. У разі дострокового розірвання договору довгострокового страхування життя, протягом визначеного пунктом 1.37 цього Закону граничного строку, доходи, одержані страховиком за таким договором, визначаються як різниця між отриманими страховими платежами та повернутими викупними сумами і оподатковуються за ставкою 3 відсотки".

22.10. Визнати таким, що втратив чинність, Декрет Кабінету Міністрів України від 26 грудня 1992 року N 13-92 "Про прибутковий податок з громадян" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 10, ст. 77, N 26, ст. 281, N 34, ст. 356; 1996 р., N 9, ст. 41, N 45, ст. 234; 1998 р., N 25, ст. 147, N 30-31, ст. 195; 1999 р., N 4, ст. 35, N 25, ст. 211; 2000 р., N 5, ст. 34, N 20, ст. 149, N 32, ст. 254, N 43, ст. 370; 2001 р., N 2-3, ст. 10, N 4, ст. 17, N 10, ст. 44, N 31, ст. 144; 2002 р., N 8, ст. 63, N 12-13, ст. 92, N 29, ст. 192, N 31, ст. 214, N 46, ст. 347; 2003 р., N 10-11, ст. 86, N 23, ст. 149), крім розділу IV у частині оподаткування доходів фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, який застосовується з урахуванням положень пункту 9.12 статті 9 цього Закону та діє до набрання чинності спеціальним законом з питань оподаткування фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності.

22.11. Кабінету Міністрів України:

а) до 1 серпня 2003 року забезпечити приведення у відповідність із цим Законом норм нормативно-правових актів;

б) передбачити при розробці проектів державних бюджетів на наступні роки:

реальний механізм повної компенсації витрат, пов'язаних із справлянням цього податку з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержуваних військовослужбовцями, особами рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ у зв'язку з виконанням обов'язків несення служби;

фінансування заходів із впровадження цього Закону Міністерством фінансів України, Державною податковою адміністрацією України, іншими державними органами, визначеними цим Законом;

(Абзац четвертий підпункту "б" пункту 22.11 статті 22 виключено на підставі Закону N 1958-IV від 01.07.2004)

в) до 1 вересня 2003 року подати на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо внесення змін до таких законів, які впливають із змісту цього Закону, а саме:

Закону України "Про державну податкову службу в Україні";

Закону України "Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами";

Закону України "Про державну службу";

Закону України "Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)";

Закону України "Про приватизацію державного майна";

Закону України "Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів";

Закону України "Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим";

Закону України "Про вибори Президента України";

Закону України "Про статус народного депутата України";

Закону України "Про службу в органах місцевого самоврядування";

Закону України "Про вибори народних депутатів України";

Закону України "Про систему оподаткування";

Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств";

Закону України "Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні";

Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи";

Закону України "Про патентування деяких видів підприємницької діяльності";

Закону України "Про оплату праці"; Кодексу законів про працю України; Кримінального кодексу України; Кодексу України про адміністративні правопорушення;

Закону України "Про освіту";

Закону України "Про статус суддів";

Закону України "Про прокуратуру";

Закону України "Про міліцію";

Закону України "Про нотаріат";

Закону України "Про селянське (фермерське) господарство";

Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні";

Закону України "Про Національний банк України";

Закону України "Про Державний реєстр фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів";

Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

Декрету Кабінету Міністрів України від 23 квітня 1993 року N 37-93 "Про пільги Героям Радянського Союзу і повним кавалерам ордена Слави";

Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року N 7-93 "Про державне мито";

Декрету Кабінету Міністрів України від 19 лютого 1993 року N 15-93 "Про систему валютного регулювання і валютного контролю".

22.12. У зв'язку з набранням чинності цим Законом:

22.12.1. Рекомендувати Президенту України скасувати укази Президента України, які стосуються оподаткування доходів фізичних осіб (прибуткового податку з доходів громадян).

22.12.2. Національному банку України привести свої нормативні акти у відповідність із цим Законом.

Президент України

Л.КУЧМА

**м. Київ, 22 травня 2003 року
N 889-IV**